

Między puszczą a stolicą

**FOLDER TURYSTYCZNY
GMINY STARE BABICE**

© Wydawca:

Gmina Stare Babice

ul. Rynek 32, 05-082 Stare Babice

Opracowanie: M. Pawlikowska dla Omikron
z wykorzystaniem materiałów archiwalnych
Urzędu Gminy Stare Babice

Druk: Omikron sp. z o.o.

Nakład 10000 egz.

Egzemplarz bezpłatny

Stare Babice 2013

ISBN: 978-83-89959-79-9

Między puszczą a stolicą

Gmina Stare Babice położona jest w centrum Mazowsza, za zachodnią granicą Warszawy, na południowym skraju Puszczy Kampinoskiej. Bliskość stolicy (14 km do centrum) i lokalizacja w otoczeniu pięknej przyrody sprawiają, że osiedla się tu coraz więcej osób.

Na jej terenie nie ma zakładów przemysłowych uciążliwych dla środowiska. Nowoczesne przedszkola i szkoły, duża ilość obiektów sportowych i terenów rekreacyjnych sprawiają, że są tu dobre warunki do codziennego życia, a także do nauki i wypoczynku.

Tereny Gminy Stare Babice są atrakcyjne turystycznie. Babice szczycą się bogatą historią, a w roku 2013 obchodzą jubileusz 700-lecia. Wielowiekową historię potwierdza dokument księcia mazowieckiego Siemowita II, w którym wymienia się rycerza Piotra z Babic. Tradycje rycerskie ziemi babickiej wpisał na trwałe do literatury Henryk Sienkiewicz, umieszczając nazwy gminnych miejscowości na kartach „Ogniem i mieczem”, a słynny pojedynek Bohuna z Michałem Wołodyjowskim ułokował w Lipkowie – miejscowości oddalonej od Babic o 5 km.

Dziś w Lipkowie warto zobaczyć kościół w otoczeniu zabytkowej lipowej alei i dawny dwór – obecną plebanię, do którego przyjeżdżał słynny pisarz. Bywał tu podobno nawet sam król Stanisław August Poniatowski. Na terenie gminy warto odwiedzić kościół pw. św. Wincentego Ferreriusza w Borzęcinie Dużym. Borzęcińska parafia jest jedną z najstarszych na Mazowszu, powstała w XIII w. Godny obejrzenia jest także zabytkowy barokowy kościół w Starych Babicach, rozbudowany wg projektu Józefa Piusa Dziekońskiego.

Babice stały się bardzo znane w okresie międzywojennym. Tu bowiem uruchomiono w 1923 roku największą w tamtych czasach Transatlantycką Radiotelegraficzną Centralę Nadawczą (Radiostacja Babice), która dawała Polsce łączność z całym światem. W dniu jej inauguracji prezydenci Polski i USA wymienili między sobą depeşe.

Po czasach II wojny światowej zostały w okolicach trwale ślady. O bohaterstwie żołnierzy Wojska Polskiego, którzy pozostali tu na zawsze, broniąc polskiej ziemi, świadczą cmentarze i kwatery wojenne – w Starych Babicach i Borzęcinie Dużym.

Pamiętając o bogatej historii Samorząd dba o dalszy harmonijny rozwój tego obszaru. Świadczą o tym przyznane Gminie przez niezależne gremia nagrody, m.in.: „Mistrza Zrównoważonego Rozwoju”, „Lidera” w pozyskiwaniu środków z Unii Europejskiej, a także tytuły „Przyjaźni środowisku” czy „Samorządowy Lider Edukacji 2012”.

Zapraszamy do odwiedzenia naszej gminy, poznania jej bogatej historii i współczesnych osiągnięć.

Historia

Przed planowaną wycieczką po terenach Gminy Stare Babice warto zapoznać się z publikacją wydaną w 2013 r. przez babicki samorząd. Wielowiekową historię Babic i sąsiednich miejscowości utrwalono w popularno naukowej monografii pt. „Stare Babice na przestrzeni wieków”. Do jej opracowania zaproszono historyków, regionalistów, kulturoznawców i pasjonatów lokalnej historii, którym udało się zebrać i opisać barwne dzieje Babickiej Małej Ojczyzny.

Elektroniczna wersja książki dostępna jest na stronie internetowej www.stare-babice.pl w zakładce „Dla Turysty”.

Pradzieje

Najwcześniejsze źródła pisane, przekazujące informacje o niektórych miejscowościach z obszaru Babic, datowane są na XIII wiek. Jednak nie jest to początek dziejów tego regionu. Dzięki starożytnym przedmiotom odkrytym przypadkowo i wydobytym w czasie wykopalisk archeologicznych możliwa jest rekonstrukcja codziennego życia ludzi zamieszkujących ziemię babicką od mezolitu czyli sprzed około 10 000 lat do czasów nowożytnych. Wśród znalezionych przedmiotów są: narzędzia kamienne, rogowe oraz żelazne, metalowe części stroju, a także skorupy naczyń glinianych, broń czy pozostałości po produkcji hutniczej pochodzące z cmentarzysk i osad użytkowanych przez dawnych mieszkańców tych okolic.

Pierwsze zarejestrowane odkrycia archeologiczne pochodzą z początku XX wieku

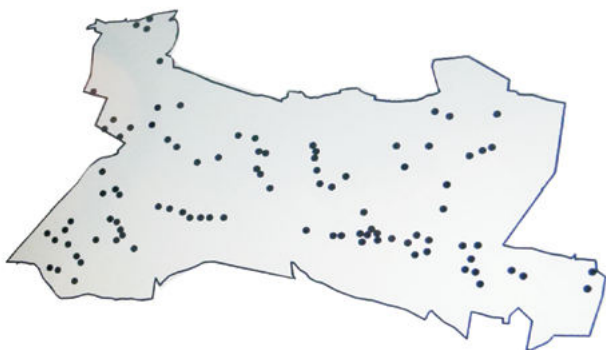

z Zielonek, gdzie znaleziono kilka krzemiennych narzędzi i fragmenty naczyń glinianych. Dobrze udokumentowano znaleziska z 1932 roku, kiedy to w Borzęcinie Dużym, przy budowie drogi do Zaborowa, natrafiono na pradziejowe cmentarzysko. Dzięki zainteresowaniu kierownika miejscowej szkoły znalezione zabytki zostały przekazane do Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie.

Do końca lat 60. XX wieku, z okolic Babic znanych było tylko 10 wzmianek o odkryciach przedmiotów i cmentarzysk pradziejowych. Dzięki projektowi Archeologiczne Zdjęcie Polski polegającemu na dokumentowaniu i katalogowaniu zabytków leżących na powierzchni gruntu, w latach 70. i 80. odkryto na tym obszarze ponad 90 nowych stanowisk archeologicznych.

Ratowniczymi badaniami wykopaliskowymi objęto w 1975 roku wielokulturowe cmentarzysko na terenie Starych Babic. Podczas długoletnich wykopalisk odkryto na jego obszarze około 200 grobów pochodzących z różnych epok. Odkopano też dużą osadę produkcyjną, w której żelazo wytapiano w jednorazowych piecach (dymarkach).

Wszystkie znaleziska są starannie dokumentowane i dzięki nim wiemy, że obszar był zamieszkały od wieków.

Mapa stanowisk archeologicznych w gminie Stare Babice

W skrócie o ludziach i miejscowościach

Zagospodarowanie terenu obecnej gminy determinowało położenie w obrzeżu Puszczy Kampinoskiej. Były to tereny książąt mazowieckich. Rozwijała się tu gospodarka bartna i leśna. Najwcześniejsze zachowane zapisy o miejscowościach pochodzą ze średniowiecza i są to dokumenty nadania, sprzedaży ziem. Pierwszą wymienioną miejscowością jest **BORZĘCIN** (Borzanczyn), który w 1240 roku został przekazany przez Konrada Mazowieckiego opactwu czerwinińskiemu za inne dobra. Nazwa Borzęcin wywodzi się od średniowiecznego imienia Borzęta, znanego w Polsce w XII wieku.

Z mniej ludnych pierwotnych osad książęcych wykształciły się w średniowieczu i dobie nowożytnej klucze dóbr: Babice z przyległościami, Lipków i Zielonki oraz Borzęcin.

Nazwa **BABICE** jest tzw. nazwą patronimiczną, wywodzi się od przezwiska „Baba”. Było to zapewne przezwisko żartobliwe, nadawane komuś, przez rówieśników w młodym wieku, ze względu na jego cechy wyglądu lub zachowania. Obok niego występował też przydomek Babic, znany już w 1260 roku. Babice byli zatem potomkami Baby, a nazwa z grupy ludzi przechodziła stopniowo na osadę przez nich zamieszkaną.

Babice zostały wymienione po raz pierwszy w 1313 roku w dokumencie Siemowita II, księcia mazowieckiego. Historyk Kazimierz Pacuski dowodzi, że **Piotr z Babic**, świadek dokumentu, był bliskim współpracownikiem księcia, który zmarł w 1345 roku. Dalsze dzieje Babic znajdujemy w dokumentach z drugiej połowy XIV wieku. Występuje w nich **Marcin Babka z Babic**, sędzia ciechanowski i wojewoda czerski. Marcin Babka mógł być synem Piotra z Babic. Imię Marcin występuje w kolejnych pokoleniach rodu. Bezspornie wiadomo, że **Marcin z Babic herbu Dołęga** otrzymał urząd podkomorzego, który sprawował w latach 1400–1417. Babiccy występują też w kolejnych dokumentach XV i XVI wieku. Już w XVI wieku właścicielem Babic był Wojciech Radziwiński herbu Brodziej.

LIPKÓW, zwanym niegdyś Łupkowem lub Lubkowem, wymienia się w 1414 roku jako własność rycerskiego rodu Prusów. Warto

wiedzieć, że tłumaczem Statutów Wiślickich i Prawa Mazowieckiego, był żyjący w XV wieku **Świętosław z Wojcieszyna**, miejscowości będącej wówczas częścią włości Lipkowa.

LATCHORZEW, nazwę swoją zawdzięcza imieniu założyciela. Występuje ona już w dokumencie z 1430 roku, gdzie mowa jest o Pawle z Latchorzewa. Wybitną postacią w XVI wieku, właścicielem Latchorzewa, był **Wojciech Oczko** – lekarz królewski Stefana Batorego i Zygmunta III Wazy.

W XVII wieku dobra babickie należały do rodu Leszczyńskich herbu Wieniawa. Ostatnią osobą z rodu Leszczyńskich, urodzoną i zmarłą w Babicach, była Ewa Konstancja Kunegunda, która została żoną Jana Sebastiana Szembeka, a w posagu wniosła dobra Babice. Okres, w którym właścicielami Babic byli Szembekowie, był najlepszy okresem rozwoju majątku babickiego. **Ewa i Jan Szembekowie**, oboje z rodzin katolickich, byli bardzo szczerobliwi dla kościoła. Ufundowali wiele kościołów, m.in. kościół w Babicach, który stanął w miejscu wcześniejszego, drewnianego, zniszczonego podczas przemarszów wojsk w czasie potopu szwedzkiego. Po śmierci Ewy Szembekowej majątek został rozdzielony między spadkobierców z dalszej linii. Szczegółowe podziały są znane z ksiąg hipotecznych, wprowadzonych w końcu XVIII wieku.

Opatrznościową osobą, zapobiegliwą i gospodarną była **Justyna Działyńska**, która w 1830 roku scaliła rozdzielone dobra babickie. Działyńscy, to wielcy patrioci, zasłużyli się pracą nad Konstytucją 3 Maja i w sejmie czteroletnim.

Herb Gminy Stare Babice

Srebrna podkowa z żółtym krzyżem kawalerskim i ze strzałą srebrną w słup w jej środku, jest godłem herbu Dołęga, którym pieczętował się ród Babickich, władający dobrami babickimi. W herbie Gminy Stare Babice umieszczono godło herbu Dołęga nad skrzyżowanymi szablami, którym nadano nowy kształt, aby odróżnić wyraźnie szablę polską Wołodyjowskiego od szabli kozackiej Bohuna.

Córką Justyny była **Klaudyna** z męża **Potocka**. Klaudyna to wzór Polki-patriotki. To jej pamięci zawdzięcza nazwę dzisiejszy **KLAUDYN**.

W XIX wieku Babice należały do rodziny **Jasińskich**, która posiadała także Blizne oraz tereny Janowa i Kwirynowa. W czasie powstania styczniowego spłonął dwór w Babicach. Od nazwiska właścicieli dóbr pochodzi nazwa miejscowości **BLIZNE JASIŃSKIEGO**.

Z czasów powstania styczniowego warto upamiętnić postać mjr. **Walerego Remiszewskiego**, dowódcę oddziału powstańczego, który stoczył krwawą bitwę z wojskami rosyjskimi pod Budą Zaborowską.

Miejscowość **BLIZNE ŁASZCZYŃSKIEGO** również ma nazwę od nazwiska właścicieli. Wybitnym przedstawicielem tej rodziny był **Jakub Ignacy Łaszczyński**, 13. prezydent Warszawy, cywilny gubernator Guberni Warszawskiej, jeden z założycieli Towarzystwa Rolniczego. W dworku w Bliznem miał podmiejską siedzibę.

Wymieniając wybitnie zasłużonych warto także wspomnieć **Jakuba Paschalisa Jakubowicza**, wybitnego przedsiębiorcę XVIII wieku, który w Lipkowie założył słynną manufakturę pasów kontuszowych.

Postacią wielce zasłużoną dla babickiej ziemi, jest **Tekla Rapacka**, wielka filantropka, która cały swój nagromadzony majątek rodzinny przekazała na cele charytatywne. Była właścicielką dóbr

Konferencja „700 lat historii i kultury Babic”, październik 2013 rok

Ożarowa i Borzęcina oraz fundatorką kościoła pw. Wincetego Ferreriusza w Borzęcinie Dużym.

W drugiej połowie XIX wieku Warszawę otoczono stopniowo pasmem carskich fortów. Na zachód od Warszawy, w pobliżu Babic, zbudowano Fort Babice. Na przełomie XIX i XX wieku Babice były siedzibą sądu gminnego i władz Gminy Blizne. Funkcjonowała tu trzyklasowa szkoła. W 1916 roku założono Ochotniczą Straż Pożarną.

W 1886 roku **Jan Kwiryn Cholewiński** nabył dobra Babice. Miejscowości **Janów** i **Kwirynów** noszą nazwy od imion pierwszego właściciela.

Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i Innych Krajów Słowiańskich z 1880 r. podaje następujące informacje o wsiach znajdujących się na terenie obecnej Gminy Stare Babice, wg stanu z 1827 r.

- BORZĘCIN: 36 domów, 273 mieszkańców, parafia licząca ok. 2850 wiernych
- BABICE: 26 domów, 266 mieszkańców, parafia dziekanat warszawski liczy 3098 wiernych
- LIPKÓW: 22 domy, 264 mieszkańców
- BLIZNE: 11 domów, 104 mieszkańców

....cyt. „Blizne, wieś, pow. warszawski; gmina Blizne, parafia Babice, przy drodze z Warszawy do Babic o 8 w [wiorst] od Warszawy. Gmina Blizne należy do sądu gminnego okr. II w Babicach, st. powiatowego w Warszawie, liczy 3477 ludności.”

W czasach II Rzeczypospolitej folwark Babice praktycznie przestał istnieć. Dziedzice Cholewińscy stopniowo rozparcelowywali majątek. W Babicach funkcjonowała już pełna siedmioklasowa szkoła, która mieściła się w budynku byłego zajazdu – Karczmy Przedworskiego.

SĄD W BABICACH

Po upadku powstania styczniowego, pod zaborem rosyjskim, na którego obszarze znajdowały się tereny dzisiejszej gminy, wprowadzono zmiany administracyjne likwidujące polską tożsamość: urzędowym językiem stał się rosyjski, administrację przejęli Rosjanie, rozpoczęto reformę sądownictwa wprowadzając sądy gminne, w których zasiadali Polacy wybierani podczas zebrań gminnych.

Sąd w Babicach. Fot. 1875 rok

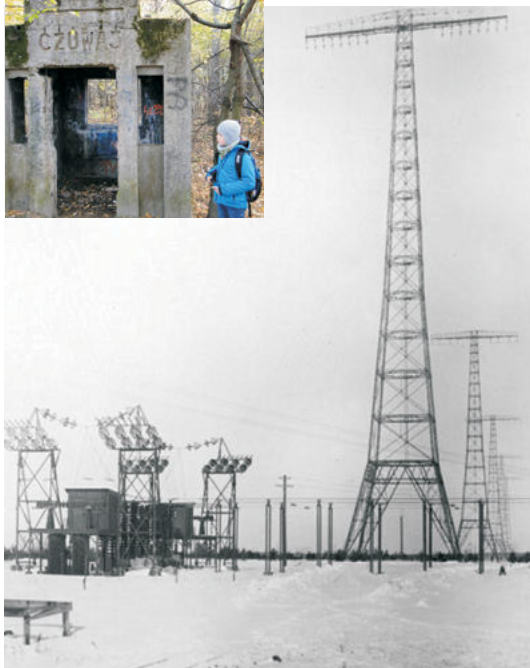
WALKI O WOLNOŚĆ

Wojny nie omijały Babic. Położenie w bliskości stolicy, powodowało, że tędy przemieszczały się wojska potopu szwedzkiego, kolejnych powstań i wojen. Puszcza Kampinoska była schronieniem dla powstańców styczniowych i żołnierzy II wojny światowej.

Ślady walk i pamięć o bohaterach jest kultywowana przez mieszkańców. O wydarzeniach przypominają cmentarze i miejsca pamięci.

RADIOSTACJA BABICE

Babice stały się też polskim oknem na świat. W latach 1921–1923 w odległości ok. kilometra od rynku w Babicach, na północ od Latchorzewa, na odcinku ok. 3,5 km wybudowano 10 masztów o wysokości 126,5 m, a pośrodku blisko fortu Babice powstał nowoczesny budynek wojskowej radiostacji. W chwili oddania do użytku Radiostacja Babice była najnowocześniejszą na świecie.

Archiwalny (przed 1939 rokiem) widok Stacji Nadawczej w Babicach, [Fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe] powyżej: Zachowane ślady Radiostacji, 2013

Pomnik poświęcony Obrońcom Ziemi Babickiej w Babicach Nowych

Historia najnowsza, obszar i położenie

W przedwojennej Polsce miejscowości tworzące obecnie Gminę Stare Babice administracyjnie podlegały gminie Blizne w powiecie warszawskim i województwie warszawskim (w latach 1919-1939) i (1945-1952). Obszar gminy Blizne rozciągał się od Piastowa przez Chrzanów, Macierzysz, Ogród-Miasto Jelonki, Boernerowo po Laski. Siedzibą gminy Blizne w II RP były Babice, a po wojnie Jelonki.

W powojennej historii Polski przeprowadzano wielokrotnie reformy administracyjne.

W 1951 roku, po zmianie administracyjnej granic Warszawy, z terenów gminy Blizne odłączono tereny Jelonek, Boernerowa, Chrzanowa, Grot, które zostały przyłączone do Warszawy.

1 lipca 1952 roku powstała gmina Babice Stare, utworzona z dawnej gminy Blizne. W jej skład weszło 16 gromad. Siedzibą powstałej gminy zostały Babice Stare*.

W 1954 roku, w wyniku kolejnej reformy, w miejsce gminy jako podstawowej jednostki administracyjnej, obejmującej kilka wsi wprowadzono gromadę.

Z historii samorządu terytorialnego

W 1918 roku utworzono samorządowe gminy z radami gminnymi, następnie przeprowadzono reformę samorządu gminnego (1933). W czasie I i II wojny światowej gminy wykonywały ściśle polecenia władz okupacyjnych. Po II wojnie światowej stopniowo ograniczano samorząd, aż do jego zniesienia w 1950 roku.

W czasach PRL przeprowadzono reformę podziału kraju na gromady (1954-1972). Dopiero od 1973 roku ustanowiono większe gminy w obecnym kształcie terytorialnym.

Od 1990 roku gminy funkcjonują według nowych norm prawnych ustalonych w ustawie z 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym.

Pierwszym wójtem gminy samorządowej Stare Babice został Stanisław Zajac. Od 1995 roku funkcję tę pełni obecny wójt Krzysztof Turek.

Gromadę Babice Stare* z siedzibą GRN w Babicach Starych (obecnie Stare Babice) – w powiecie pruszkowskim w woj. warszawskim, utworzono – jako jedną z 8759 gromad na obszarze Polski, na mocy uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie z dnia 5 października 1954 roku.

W skład jednostki weszły obszary dotychczasowych gromad: Babice Nowe, Babice Stare, Blizne Jasińskiego, Blizne Łaszczyńskiego, Janów, Kwirynów, Latchorzew i Lubiczów ze zniesionej gminy Babice Stare oraz osada Paschalin.

31 grudnia 1959 roku do gromady Babice Stare przyłączono obszar zniesionej gromady Koczargi Nowe oraz wsie Klaudyn i Klaudyn II ze zniesionej gromady Laski w powiecie pruszkowskim.

W latach 70. XX wieku gromada występuje pod nazwą Stare Babice. Przetrwiała ona do końca 1972 roku, czyli do kolejnych zmian administracyjnych, kiedy to w miejsce gromad stworzono większe gminy. 1 stycznia 1973 roku w powiecie pruszkowskim reaktywowano gminę Stare Babice.

W 1975 roku w wyniku następnej reformy wprowadzono dwuszczeblowy system samorządu. Zlikwidowano powiaty, utworzono 49 województw. Gmina Stare Babice weszła w skład województwa warszawskiego-stołecznego. Gmina podlegała pod Urząd Rejonowy w Warszawie, wspólny z gminami warszawskimi (m.in. Bemowo, Bielany). W skład gminy wchodziło 30 wsi, a obszar wynosił 127 km².

W 1995 roku nastąpił podział gminy i wydzielono gminę Izabelin.

W 1999 roku wprowadzono obecny, wzorowany na przedwojennym, 3-stopniowy podział administracyjny kraju: województwo, powiat, gmina.

Obecnie gmina Stare Babice położona jest w centralnej części województwa mazowieckiego, w powiecie warszawskim zachodnim, w którego skład wchodzi siedem gmin: Błonie, Izabelin, Kampinos, Leszno, Łomianki, Ożarów Mazowiecki oraz Stare Babice.

* Babice Stare – nazwa, która pojawiła się w ustawie z 1952 roku

Jednostkami pomocniczymi gminy są 23 sołectwa powołane uchwałą Rady Gminy. Siedziba Urzędu Gminy mieści się w największej wsi gminy – w Starych Babicach.

POWIAT WARSZAWSKI ZACHODNI

Tabela 1.

Powierzchnia miejscowości, liczba mieszkańców Gminy Stare Babice w latach 2005–2012

	Nazwa miejscowości	Powierzchnia (ha)	2005 liczba osób	2012 liczba osób
1	Babice Nowe	205	513	530
2	Blizne Jasińskiego	89	924	1010
3	Blizne Łaszczyńskiego	133	760	838
4	Borzęcin Duży	766	1176	1343
5	Borzęcin Mały	200	289	373
6	Buda	123	27	27
7	Janów	258	326	385
8	Klaudyn	575	1167	1545
9	Koczargi Nowe	294	449	489
10	Koczargi Stare	393	739	908
11	Kwirynów	65	576	895
12	Latchorzew	210	1133	1355
13	Lipków	366	592	909
14	Lubiczów	114	60	84
15	Mariew	481	281	325
16	Stanisławów	189	122	138
17	Stare Babice	420	1778	2131
18	Topolin	131	160	222
19	Wierzbin	105	310	392
20	Wojcieszyn	645	723	784
21	Zalesie	136	167	181
22	Zielonki Parcele	232	679	746
23	Zielonki Wieś	219	523	571
Ogółem		6349	13474	16181

Obszar gminy to 63,43 km² zamieszkiwany przez 17 389 osób, wśród których większość to kobiety – 8945, co stanowi 51,44% ogółu mieszkańców.

(dane GUS – faktyczne miejsce zamieszkania, stan na dzień 31.12.2012 r.)

Liczba osób zameldowanych w gminie Stare Babice wynosi 16181.

(dane Ref. Ewidencji Ludności UG stan na dzień 31.12.2012 r.)

Budynek Urzędu Gminy

dane Ref. Ewidencji Ludności UG
stan na dzień 31.12.2012 r. wg zameldowania

Gmina Stare Babice leży w obszarze odznaczającym się najbardziej dynamicznym rozwojem w całym kraju. Od dnia powstania gminy nastąpiły w niej wielkie zmiany: ponad 50% zwiększenie liczby ludności i przemiana z typowo wiejskiej w mieszkaniową: jednorodzinną i nowoczesną osiedlową, charakterystyczną dla obrzeży wielkich aglomeracji.

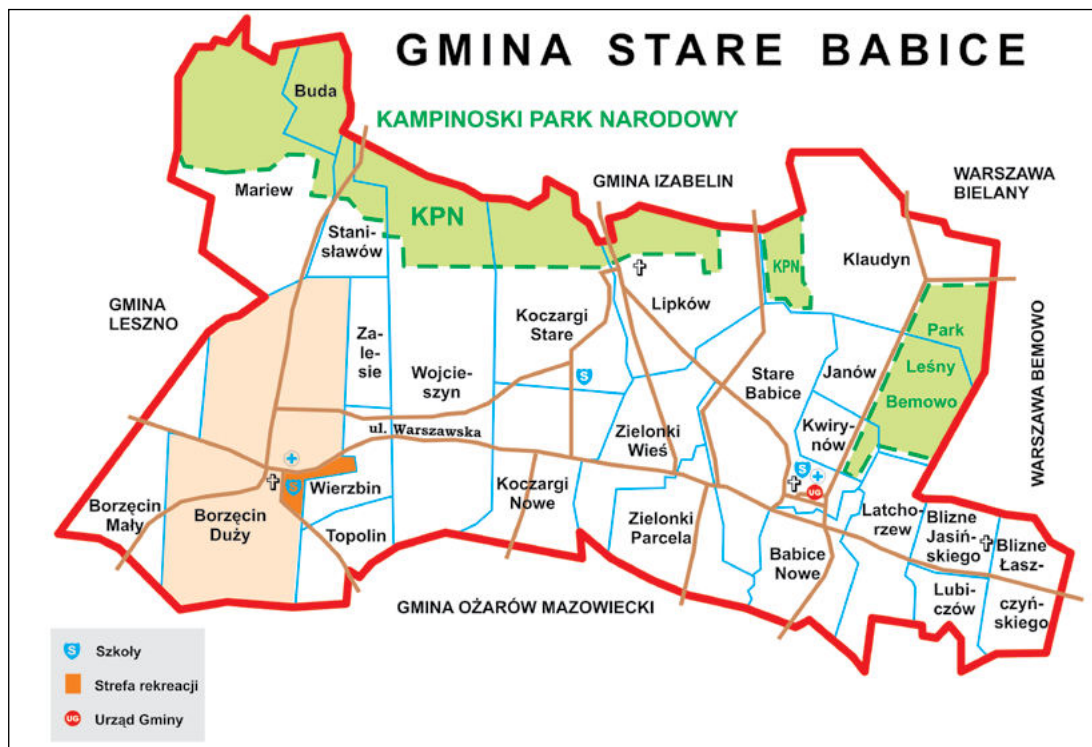
Gmina Stare Babice jest jedną z 8 gmin, w skład których wchodzi obszar Kampinoskiego Parku Narodowego. KPN zajmuje 14% powierzchni gminy i obejmuje całość wsi Buda, części wsi: Mariew, Stanisławów, Wojcieszyn, Koczargi Stare i Lipków. 80% powierzchni gminy leży w otulinie parku narodowego, obszaru Natura 2000 oraz Warszawskiego Obszaru Krajobrazu Chronionego.

Na terenie gminy znajduje się również fragment kompleksu leśnego Park Leśny Bemowo z rezerwatami przyrody: „Łosiowe Błota” i „Kalinowa Łąka”.

Południe gminy zachowało rolniczy charakter. Wysokiej klasy gleby sprzyjają produkcji ogrodniczej i stanowią zaplecze warzywne dla aglomeracji Warszawy.

Północny obszar gminy przekształca się w podmiejskie zespoły osiedli mieszkaniowych. Wzdłuż głównej osi komunikacyjnej gminy, drogi wojewódzkiej nr 580, skupiają się punkty handlowe, usługowe i liczne hurtownie.

Centrum Gminy Stare Babice nabiera nowoczesnego charakteru.

Środowisko przyrodnicze

Pod względem geograficznym teren gminy położony jest w większości we wschodniej części Równiny Łowicko-Błońskiej (południowa część gminy) oraz częściowo w obrębie Kotliny Warszawskiej (część północno-zachodnia), wchodzącej w skład makroregionu Niziny Środkowo-Mazowieckiej.

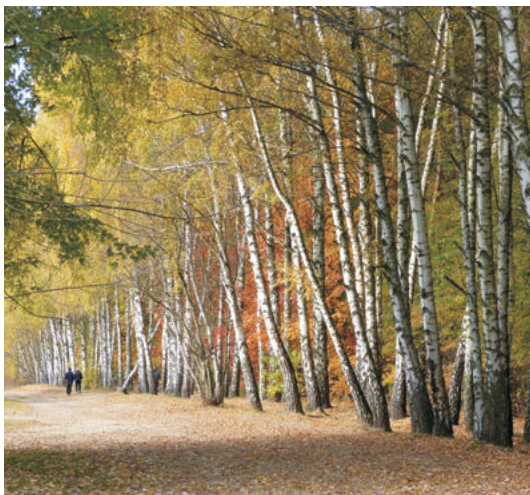
W budowie geologicznej zaznacza się podział gminy na trzy części:

- w części południowej (Równina Łowicko-Błońska) wytworzyły się dobre gleby, sprzyjające użytkowaniu jako grunty orne,
- w części środkowej Równiny Łowicko-Błońskiej występują gliny zwałowe, piaski miejscami zwydmione, zagłębienia bezodpływowe, co powoduje bardziej zróżnicowane warunki glebowe i hydrogeologiczne,
- w części północno-zachodniej (Kotlina Warszawska) gleby charakteryzują się płytkim zaleganiem wód gruntowych, co stwarza generalnie niekorzystne warunki do zabudowy, a dla wykorzystania rolniczego sprzyja jedynie ekstensywnej gospodarce łąkowo-pastwiskowej.

Teren gminy ma charakter nizinny, pochylony z południowego wschodu, gdzie osiąga kulminację ok. 110 m n.p.m., ku północnemu zachodowi, gdzie osiąga ok. 75 m n.p.m.

Pod względem hydrograficznym obszar gminy położony jest w bezpośrednim zasięgu zlewni Wisły, w wododziałowej części zlewni rzeki Łasicy, prawobrzeżnego dopływu Bzury z dopływem Lipkowska Woda, przy czym większa część cieków wodnych należy do zlewni kanału Zaborowskiego i dalej kanału Łasicy, mniejsza część południowo-zachodnia do zlewni Utraty.

Warunki klimatyczne gminy są typowe dla środkowego Mazowsza, w skali kraju względnie ciepłe, zwłaszcza latem i raczej suche. Zaznacza się tu przewaga wpływów kontynentalnych. Z rolniczego punktu widzenia warunki klimatyczne są sprzyjające dla rozwoju rolnictwa. Długość okresu wegetacyjnego wynosząca około 215 dni, jest typowa dla regionu i nie ogranicza możliwości uprawy podstawowych gatunków uprawnych.

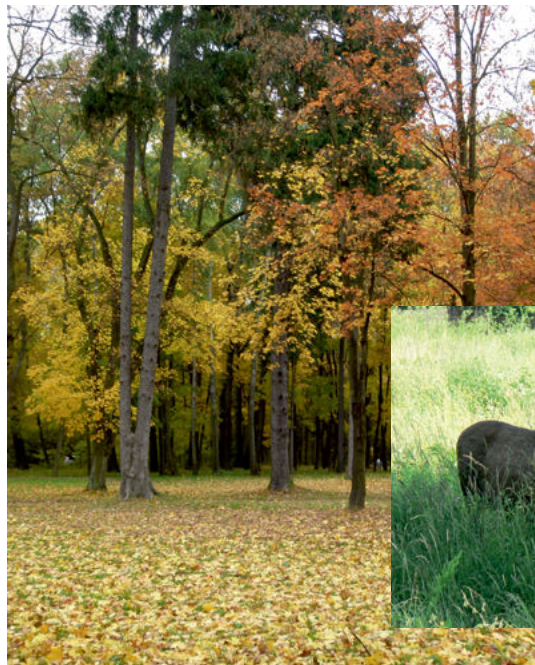

Północna część gminy położona jest w granicach Kampinoskiego Parku Narodowego. Obszary te objęte są szczególną ochroną przyrody.

Odrębny, większy kompleks leśny – Park Leśny Bemowo występuje na pograniczu Warszawy. W jego obrębie, częściowo na polanach śródleśnych, utworzono rezerwat „Łosiowe Błota” (ochrona torfowisk niskich) i „Kalinowa Łąka” (ochrona unikatowej w rejonie Warszawy roślinności typu: pełnik europejski, mieczyk dachówkowaty i inne). Mniejsze lasy związane z występowaniem wydm pojawiają się w północnej części terenu.

Do cenniejszych zespołów roślinnych należą fragmenty lasów i zarośli łęgowych oraz olszowych, a także roślinność torfowiskowa, wydmowa i murawy napiaskowe. W gminie 12 drzew zostało uznanych za pomniki przyrody, znajdują się one we wsiach: Stare Babice, Buda, Koczargi Stare i Zielonki.

Tereny leśne stanowią 19% powierzchni całkowitej gminy, w tym ok. 14% stanowią lasy Kampinoskiego Parku Narodowego, a 5% Lasy Bemowskie. Walory przyrodnicze wymagające ochrony koncentrują się w rejonie KPN i Parku Leśnego Bemowo (częściowo położonego na obszarze gminy).

Walory przyrodnicze prawnie chronione na terenie gminy to:

- teren Kampinoskiego Parku Narodowego (ochrona i kształtowanie wg Planu Ochrony KPN, 1996 r.),
- teren otuliny KPN (ustalenia ochronne wg ww. planu),
- rezerwat przyrody na terenie otuliny („Łosiowe Błota” i „Kalinowa Łąka” w Lesie Bemowskim),
- pomniki przyrody,
- lasy ochronne (ochrona przed zmianą przeznaczenia),
- Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu, który wprowadza zakaz zabudowy w odległości 25–100 m od ściany lasu w zależności od wielkości kompleksu leśnego.

Bliskość Puszczy Kampinoskiej, ustalenia ochronne dotyczące KPN i obszaru Natura 2000 są dla mieszkańców gwarantem, że nie dojdzie do niekorzystnych i niepożądanych zmian w zagospodarowaniu terenu w bezpośrednim sąsiedztwie ich domów. Uznają za pewne, że nigdy nie powstaną tu wielkie osiedla wielorodzinne, ruchliwe arterie komunikacyjne, uciążliwy przemysł czy zabudowa degradująca krajobraz.

Wielkie budowanie i zmiany krajobrazu

Pod względem geograficznym teren gminy położony jest w większości we wschodniej części Równiny Łowicko-Błońskiej (południowa część gminy) oraz częściowo w obrębie Kotliny Warszawskiej (część północno-zachodnia), wchodzącej w skład makroregionu Niziny Środkowo-Mazowieckiej.

Tuż za rogatkami Warszawy droga wojewódzka krzyżuje się z trasą szybkiego ruchu S8. To już zrealizowana największa od lat inwestycja drogowa.

W styczniu 2011 roku został oddany odcinek trasy S8, część trasy ekspresowej obwodnicy Warszawy, przebiegający przez miejscowość Blizne Łaszczyńskiego, który to zmienił zdecydowanie tę okolicę. Działki położone w bezpośrednim sąsiedztwie drogi ekspresowej zmieniły charakter na inwestycyjny, a komunikacja bardzo się poprawiła.

Plany zagospodarowania

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego były priorytetem dla samorządu gminy.

Gmina Stare Babice, jako jedna z pierwszych gmin w Polsce, miała opracowane plany miejscowe, a podstawowymi priorytetami, co najmniej od 20 lat, jest wprowadzenie urbanistycznego porządku i jednocześnie budowanie najnowocześniejszej infrastruktury technicznej. Obecnie trwa aktualizacja planów w celu poprawienia komunikacji lokalnej.

W planach zagospodarowania gminy wyodrębniono obszary usług uciążliwych (okolica oczyszczalni ścieków i wysypisko Klaudyn) i w tych obszarach nie dopuszczono do budownictwa mieszkaniowego.

Dzięki przestrzeganiu zasad planu, po latach widać koncentrację zabudowy i to jak wpisuje się w miejscowy krajobraz. Ład przestrzenny jest widoczny szczególnie w osiedlach powstałych na dawnych terenach niezabudowanych w Kwirynowie, Latchorzewie, Lipkowie. Nowe domy na dużych działkach z parkową zielenią tworzą harmonijną całość.

Dzięki koncentracji zabudowy wszystkie inwestycje infrastrukturalne są znacznie tańsze.

Jednak, aby można było zapewnić odpowiednie warunki techniczne dla powstających osiedli, konieczna była realizacja proekologicznych inwestycji: oczyszczalni ścieków, stacji uzdatniania wody, stacji energetycznej RPZ 110/15 kV, rozbudowa sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, gazowych, energetycznych i sieci drogowej.

Południowe tereny gminy pozostały nadal rolnicze. Tu też widać zmiany, nastąpiła koncentracja ziemi i specjalizacja produkcji. Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej produkcja rolna stała się bardziej opłacalna i gospodarstwa są wysoko rentowne. Zadbane domy i budynki gospodarcze świadczą o wysokim poziomie gospodarstw.

Dochody

Dochody własne w 2012 roku stanowiły w dochodach ogółem budżetu gminy 76,4%

Udział z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach własnych wyniósł 59,8%

Dane GUS

Gmina przoduje w rankingach

Praca samorządu babickiego została już wielokrotnie doceniona. Stare Babice są od lat w czołówce najlepiej rozwijających się gmin polskich. Świadczą o tym przyznawane nagrody i uzyskane certyfikaty. W 2012 roku gmina zajęła II miejsce w Polsce w kategorii gmin wiejskich, które najsukuteczniej potrafią pozyskiwać fundusze unijne i uzyskała tytuł Samorządowego Lidera Edukacji 2012.

Stare Babice uzyskały nagrody w rankingach:

Mieszkalnictwo

Na terenie Gminy Stare Babice można wyróżnić dwa typy nowej zabudowy mieszkalnej. Dominuje zabudowa jednorodzinna, dwukondygnacyjna i zagrodowa. Budynki wyposażone są w lokalne ogrzewanie gazowe lub węglowe oraz miejscowe instalacje sanitarne.

W zwartej zabudowie wielorodzinnej o charakterze podmiejskim jest tylko około 4% mieszkań. Zlokalizowane są w miejscowościach: Latchorzew i Blizne Łaszczyńskiego. Jest to nowoczesna zabudowa wielokondygnacyjna, a budynki wyposażone są we wszystkie media.

Podmiejski charakter zabudowy występuje w miejscowościach: Stare Babice, Blizne Jasińskiego, Babice Nowe, Kwirynów, Klaudyn i na osiedlu Lipków.

Pozostałe miejscowości w środkowej i wschodniej części gminy posiadają zabudowę wiejską lub jednorodziną w układzie zabudowy ciągów dróg.

W 2012 roku wg danych GUS w gminie były 6162 mieszkania o przeciętnej powierzchni użytkowej 126,3 m².

Piękną babickie miejscowości. Trawniki, kwiaty, mała architektura, gospodarność na każdym kroku – to wszystko tworzy klimat gminy.

Od wieków tereny obecnej gminy przyciągały przybyszów. Decydowało o tym centralne położenie w Polsce, bliskość Warszawy, żyzne gleby i bliskość puszczy. Nowi mieszkańcy prowadzili interesy w Warszawie i całej Polsce. Tu wybierali miejsce na swoje rezydencje stałe bądź tylko wypoczynkowe.

Obecnie również wielu nowych mieszkańców mieszka w gminie a pracuje nieopodal, w Warszawie. Inni, właśnie tu prowadzą swoje interesy.

Jadąc z Warszawy drogą wojewódzką 580, główną trasą przecinającą gminę, widać zadbane i nowoczesne domy, zadbane ogródki. Wzdłuż trasy witają nas banery reklamowe najróżniejszych firm. Jest to niewątpliwie znak zaradności i pracowitości mieszkańców.

Wykorzystujemy szansę

„Otrzymanie z Funduszu Spójności dofinansowania na budowę kanalizacji, to przełomowy moment w dziejach gminy.

Po zakończeniu inwestycji Stare Babice będą jedną z niewielu całkowicie skanalizowanych gmin wiejskich w Polsce. Wybudowanie instalacji sanitarnej, to bodziec do kontynuacji zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, co stworzy bardziej atrakcyjne warunki do budownictwa mieszkaniowego.

Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w gminie leży więc we wspólnym interesie samorządu i jego obecnych i przyszłych mieszkańców, a także inwestorów”.

Wójt Gminy Krzysztof Turek

Gmina przy realizacji inwestycji stara się pozyskiwać fundusze z różnych źródeł.

Nowoczesna oczyszczalnia ścieków oczyszczoną wodę kieruje do KPN-u, ratując go przed niedoborem wód. W latach 2005–2007 przeprowadzono jej rozbudowę wraz z budową sieci kanalizacyjnej. Projekt był współfinansowany z Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Jego całkowita wartość wyniosła blisko 26,5 mln zł przy dofinansowaniu z powyższego funduszu w wysokości 17,5 mln zł.

Rozbudowaną oczyszczalnię ścieków oddano do eksploatacji we wrześniu 2006 roku. Budowę sieci kanalizacyjnej zakończono w 2007 roku. Wybudowano 15,5 km sieci kanalizacyjnej.

Największy projekt inwestycyjny

„Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Stare Babice” jest największym projektem inwestycyjnym w historii Gminy Stare Babice.

Prace nad jego przygotowaniem trwały od 2007 roku i polegały głównie na opracowaniu studium wykonalności, przygotowaniu projektów technicznych, uzyskiwaniu pozwoleń na budowę oraz na kompletowaniu różnego rodzaju uzgodnień i decyzji środowiskowych zgodnie z wymogami Funduszu Spójności.

Całe przedsięwzięcie składa się z 14 zadań projektowych i 37 zadań budowlanych podzielonych dodatkowo na etapy. W wyniku realizacji powyższych zadań ma powstać ok. 13 km sieci wodociągowej, ok. 76 km sieci kanalizacyjnych.

Aby umożliwić funkcjonowanie sieci kanalizacji grawitacyjnej przewidziano budowę 44 pompowni ścieków oraz ok. 18 km sieci kanalizacji tłocznej. Planowany całkowity koszt realizacji projektu wynosi ponad 158 mln zł z planowanym dofinansowaniem prawie 95 mln zł brutto.

Dzięki realizacji projektu wszyscy mieszkańcy gminy będą podłączeni do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Infrastruktura społeczna

Inwestycje techniczne nie są jedynym priorytetem babickiego samorządu.

Dla zachowania zrównoważonego rozwoju równoległe z rozbudową techniczną gmina stara się realizować inne ważne dla mieszkańców projekty.

Są to inwestycje oświatowe, rozbudowa szkół, przedszkoli, inwestycje w bazę sportową, a również małe zadania poprawiające przestrzeń publiczną.

Główne inwestycje infrastruktury społecznej to powstanie strefy rekreacji w Borzęcinie Dużym, budowa najnowocześniejszego przedszkola gminnego w Bliznem Jasińskiego a mniejsze to porządkowanie przestrzeni publicznej – budowa chodników, trawników, dbałość o zielen i małą architekturę, budowa nowoczesnych placów zabaw dla dzieci, dbałość o placówki oświatowe.

Place zabaw

Nowoczesne, bezpieczne place zabaw dla dzieci zlokalizowane są w Starych Babicach w okolicy Rynku, w Kwirynowie, Zielonkach przy ul. Północnej, Lipkowie, w Bliznem Jasińskiego przy Poradni dla Dzieci, Borzęcinie Dużym przy pl. Chopina (współfinansowany z UE) oraz przy obiektach oświatowych: Ognisku TPD i ZSP w Borzęcinie Dużym, w Starych Babicach przy Gminnym Przedszkolu (nagroda w konkursie NIVEA 2012) i przy Szkole Podstawowej (projekt dofinansowany z Programu „Radosna Szkoła 2012”).

Oświata

Gmina posiada nowoczesną infrastrukturę edukacyjną, na dobrym europejskim poziomie. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Borzęcinie Dużym, Szkoła Podstawowa w Starych Babicach i Gimnazjum w Koczargach Starych wyposażone są w sale komputerowe, pracownie językowe, multimedialne pomoce dydaktyczne. Placówki szkolne pełnią też funkcje ośrodków życia kulturalnego.

W Szkole Podstawowej w Starych Babicach jest zlokalizowana Gminna Biblioteka Publiczna z bogatym księgozbiorem.

Przy szkołach istnieją nowoczesne obiekty sportowe. W Borzęcinie Dużym jest nowoczesna hala sportowa i ośrodek sportowy – strefa rekreacji, które zapewniają wspaniałe warunki do prowadzenia lekcji wf oraz rekreacji ruchowej i uprawiania sportu.

Edukację przedszkolną zapewniają Przedszkole w Starych Babicach, Bliznem Jasińskiego, oddziały przedszkolne w Borzęcinie Dużym, a także 10 przedszkoli niepublicznych.

Jak wynika ze struktury wiekowej dzieci i młodzieży, priorytetem w najbliższych latach będzie budowa nowej szkoły.

Planowana jest budowa nowego gimnazjum gminnego zlokalizowanego w Zielonkach Parcele oraz zamiana istniejącego gimnazjum w Koczargach Starych na szkołę podstawową.

Autobus dowożący dzieci do placówek szkolnych

W 2012 roku wydatki na oświatę i wychowanie wyniosły ponad 21mln zł

Wybrana w konkursie koncepcja nowego gimnazjum w Zielonkach

Tabela 2. Charakterystyka placówek oświatowych w Gminie Stare Babice

	Rok szkolny 2009/2010	Rok szkolny 2010/2011	Rok szkolny 2011/2012	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014
Szkoły gimnazjalne	1	1	1	1	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	341	359	328	315	329
Szkoły podstawowe (prywatne)	2	2	2	2	2 (1)
Uczniowie szkół podstawowych	885	904	937	957	972
Placówki wychowania przedszkolnego	8	10	11	11	14
- w tym przedszkola (samorządowe)	7 (2)	9 (2)	10 (3)	10 (3)	13 (3)
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	533	557	730	789	855
- w tym w przedszkolach	493	510	674	731	766

I Gminne Gimnazjum w Koczargach Starych

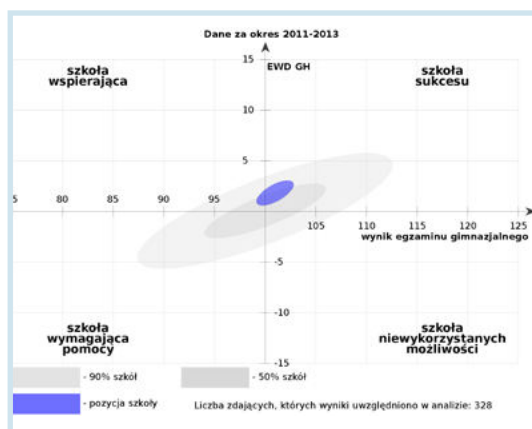
1 września 1999 roku uchwałą, Rady Gminy z dnia 11 marca 1999 roku, utworzono I Gminne Gimnazjum w Koczargach Starych. Szkoła powstała w budynku wcześniej istniejącej tu szkoły podstawowej. Dla zapewnienia dobrych warunków nauczania obiekt został rozbudowany i oddany do użytku w roku szkolnym 2002/2003.

Gimnazjum dysponuje piękną, przeszkloną aulą, nowoczesną salą gimnastyczną, szerokimi korytarzami i najważniejsze, 21 salami lekcyjnymi (w tym 2 pracowniami komputerowymi i 3 salami do nauki języków obcych). W budynku szkoły funkcjonuje sieć internetowa. W roku szkolnym 2013/2014 edukację prowadziło 34 nauczycieli w 15 oddziałach. W placówce prowadzone są zajęcia wyrównawcze, 11 kół przedmiotowych oraz

koła zainteresowań: teatralne, muzyczne, plastyczne i sportowe. W szkole działa skomputeryzowana biblioteka. Użytkownicy biblioteki mogą skorzystać z dostępu do baz danych w internecie: <http://www.gimnazjum-koczargi.pl/>

Gimnazjum osiągnęło bardzo dobry wskaźnik EWD (Edukacyjna Wartość Dodana) w części humanistycznej.

Wskaźnik EWD dla gimnazjum w Koczargach Starych obliczony na podstawie danych egzaminacyjnych z lat 2011–2013

(Źródło <http://gimnazjum.ewd.edu.pl/>)

Szkoła jest też miejscowym ośrodkiem kulturalnym. To w tutejszej auli odbywają się koncerty, spotkania, akademie i występy artystyczne.

Od 2011 roku przy szkole bardzo prężnie działa Stowarzyszenie Odkrywamy Świat, które zrealizowało kilka projektów.

Przygotowano historyczne etiudy teatralne z cyklu „Wiem, rozumiem, pamiętam” m.in. „Z okazji roku 700-lecia Babić”, prowadzone jest kino szkolne. W 2012 roku stowarzyszenie uzyskało też dotację na realizację projektu: „Razem, szybciej, bezpieczniej” z programu „Równać szanse”. Jednym z działań było wytyczenie trasy rowerowej dookoła gminy. Stowarzyszenie rozwija się i realizuje kolejne projekty.

Zespół Szkolno-Przedszkolny Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej Grupy Kampinos w Borzęcinie Dużym

Placówka ta obejmuje kompleks budynków, w których mieści się szkoła podstawowa i przedszkole. Istniejącą placówkę rozbudowywano etapami. Pierwszą część oddano w 1993 roku. 25.10.1996 roku nadano jej imię „Armii Krajowej Grupy Kampinos” i sztandar. Co roku, podczas święta szkoły przypadającego na 26 października, placówkę odwiedzają kombataneci. Ten dzień i spotkanie z weteranami jest wydarzeniem patriotyczno-historycznym i niezapomnianym przeżyciem dla uczniów.

W 1998 roku dobudowano halę sportową. W 2000 roku dobudowano część przedszkolną i cały kompleks zmienił nazwę na Zespół Szkolno-Przedszkolny. Boiska strefy rekreacji powstały w 2007 roku.

Szkoła wyposażona jest w pracownię komputerową, halę sportową, świetlicę, stołówkę. Uczniowie mogą korzystać z kół zainteresowań: recytatorskiego, teatralnego, komputerowego z dostępem do internetu, muzycznych: chóru i nauki gry na instrumentach i innych.

Odbywają się zajęcia wyrównawcze oraz zajęcia dodatkowe prowadzone przez współpracujące ze szkołą organizacje: harcerskie – ZHP, taneczne – Stowarzyszenie „Kotwica”, sportowe: karate, carrom, tenis stołowy. Codziennie otwarta jest świetlica prowadzona przez TPD. Uczniowie z dalszych miejscowości mogą korzystać z autobusu szkolnego.

Przy szkole działa też Uczniowski Klub Sportowy, który odnosi duże sukcesy oraz Towarzystwo Przyjaciół Dzieci i Stowarzyszenie Kulturalne „Kotwica”, Klub Historyczny im. Armii Krajowej Grupy Kampinos utworzony w 2010 roku.

ZSP jest centrum sportowo-kulturalnym w tej części gminy. Odbywają się tu największe gminne i powiatowe imprezy sportowe oraz kulturalne. Są to halowe turnieje piłki nożnej, a na boiskach turnieje amatorskiej Piłkarskiej Ligi Szóstek, karate, koszykówki, carrom, szachowe. Od kilku lat organizowany jest Gminny Dzień Dziecka, przeglądy chórów gminnych, konkursy taneczne, tu także jest meta Półmaratonu im. Janusza Kusocińskiego.

Przy ZSP działa ogólnodostępna strefa rekreacji – rezultat zrealizowanej w latach 2006–2010 inwestycji dofinansowanej z Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

W skład strefy wchodzi: zespół boisk do piłki nożnej, piłki ręcznej, siatkówki, koszykówki oraz gimnastyki, skate park, ścianka do wspinaczki, siłownia zewnętrzna, tenis stołowy, plac zabaw dla dzieci młodszych, bieżnia, skocznia w dal oraz skocznia wzwyż. Strefa wyposażona jest w elementy dodatkowe takie jak: wiaty szatniowe, trybuny i stojaki na rowery. Dzięki tak dużej liczbie obiektów sportowych jest możliwa realizacja bogatego programu pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży.

Szkoła podstawowa już dwukrotnie (rok szkolny 2011/2012 i 2012/2013) zdobyła 1. miejsce w powiatowej rywalizacji sportowej.

Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Starych Babicach

Budynek szkoły w ostatnich latach został odnowiony, wymieniono wszystkie okna i ocieplono ściany. Latem 2009 roku wykonano nowy, spadzisty dach. Szkoła wyposażona jest w pracownię językową, sale komputerowe oraz wyremontowaną halę sportową. Placówka jest dostosowana do potrzeb uczniów niepełnosprawnych.

Od 1998 roku szkoła nosi imię Henryka Sienkiewicza. Kontynuuje ona tradycje sienkiewiczowskie, tak silnie związane z gminą. Tradycyjnie, co roku, w dniu Święta Szkoły przypadającym na 5 maja, uczniowie przygotowują inscenizacje dzieł swego patrona, uczestniczą także w zjazdach szkół im. Sienkiewicza z całego kraju.

Szkoła bierze udział w międzynarodowym programie „Comenius” – zagranicznej współpracy międzyszkolnej uczniów i nauczycieli. Prowadzony jest też projekt: „Dzieci chronią planetę”.

Przy szkole prężnie działa Rada Rodziców. Dzięki jej inicjatywie organizowane są Pikniki Rodzinne (2011, 2012, 2013). Rada Rodziców współfinansowała powstanie nowego placu zabaw przy szkole. Z pomocą gminy uzyskano dotację na przedsięwzięcie i w ramach programu „Radosna Szkoła” w 2012 roku powstał bezpieczny szkolny plac zabaw.

W roku szkolnym 2013/2014 szkoła, w wyniku realizacji gminnego projektu wzbogaci się o nowe szkolne boisko wielofunkcyjne do piłki ręcznej, siatkówki i koszykówki o nawierzchni poliuretanowej (o wymiarach 44,0 x 30,0 m) wraz z oświetleniem i ogrodzeniem. W następnym etapie prac

przewidziano wykonanie boiska do piłki nożnej (o wymiarach 61,0 x 32,0 m) wraz z oświetleniem, o nawierzchni ze sztucznej trawy oraz bieżnię wykonaną z poliuretanu i stanowisko do skoków w dal.

Na realizację projektu gmina uzyskała 33% dofinansowanie z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej. Nowe boiska i plac zabaw to znaczne unowocześnienie bazy sportowej szkoły.

Przy placówce działają: Związek Harcerstwa Polskiego, Uczniowski Klub Sportowy oraz koła zainteresowań: teatralne, komputerowe z dostępem do internetu, plastyczne. Prowadzone są liczne zajęcia dodatkowe – taneczne i językowe.

W budynku szkoły ma swoją siedzibę Towarzystwo Muzyczne im. Kazimierza Wiłkomirskiego oraz szkoła i ognisko muzyczne. Placówki ze sobą współpracują, tworząc niezwykle skuteczny system edukacji artystycznej dla dzieci. Przy towarzystwie działają zespoły instrumentalne, a także orkiestra młodzieżowa ze Starych Babic.

*W Krainie
Chopina*
FESTIWAL MUZYCZNY

Towarzystwo jest inicjatorem i organizatorem Letnich Festiwali Muzycznych „W Krainie Chopina”, współfi-

nansowanych także przez Powiat Warszawski Zachodni, władze lokalnych samorządów, parafie i instytucje kultury. Festiwale odbywają się pod patronatem Marszałka Województwa Mazowieckiego i Dyrekcji Kampinoskiego Parku Narodowego.

Prywatna Szkoła Muzyczna I stopnia utworzona została w 1994 roku dla najbardziej uzdolnionych muzycznie dzieci. Zajęcia prowadzone są przez doświadczonych artystów i pedagogów. Absolwenci kontynuują naukę w muzycznych szkołach średnich i Akademii Muzycznej.

Przedszkole w Starych Babicach

Przedszkole w Starych Babicach istnieje od 1989 roku. W roku szkolnym 2013/2014 uczęszcza do niego 120 dzieci w 5 oddziałach. W przedszkolu realizuje się, obok podstawy programowej opracowanej przez MEN, także nowatorskie modele nauczania.

Ścisła współpraca z rodzicami stanowi podstawę działalności przedszkola i przynosi bardzo dobre rezultaty.

W tradycję przedszkola wpisują się spotkania okolicznościowe z okazji Wigilii, Andrzejek, Dnia Mamy, Taty, Babci i Dziadka, bale karnawałowe. Rodzice opowiadają o swojej pracy, prezentując dzieciom różne zawody.

Ciekawą inicjatywą jest „Teatr Rodziców”. Pierwsze przedstawienie, w którym rodzice wcielili się w aktorów dla swoich dzieci – bajka „Kopciuszek”, zostało wystawione w 1997 roku. W 2012 roku, dzięki wygranej w konkursie NIVEA, uruchomiono przy przedszkolu nowy plac zabaw.

Przedszkole w Bliznem Jasińskiego

Przedszkole zostało otwarte w 2010 roku. Jest najnowsza i najnowocześniejszą placówką edukacyjną w gminie. Budynek został zaprojektowany według najnowocześniejszych standardów, ma ciekawą przestrzenną bryłę, a przeszklenia zapewniają dużo światła. Cztery z sześciu przestronnych sal mają antresole, przeznaczone do leżakowania. Oba poziomy sal mają własne łazienki. Każda sala jest wyposażona w internet, ma swoje wyjścia na plac zabaw, wyróżnia się własnym pastelowym kolorem – co ułatwia orientację, ale też daje niepowtarzalny urok.

W tym funkcjonalnym budynku, w roku szkolnym 2013/2014, w 6 oddziałach jest 168 dzieci. Przedszkole wspiera rodziców w zapewnianiu opieki i wychowaniu dzieci. Jest uzupełnieniem wychowania w rodzinie. Zapewnia rodzicom stały kontakt z nauczycielami przez konsultacje indywidualne, zajęcia otwarte, uroczystości, spotkania integracyjne. W kalendarzu imprez przedszkolnych, już w pierwszym roku działania, zorganizowano przegląd rodzinnych zespołów kołęd i pastorałek.

Pomoc społeczna

W gminie działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, którego zadaniem jest pomoc osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Są to rodziny dotknięte uzależnieniami – najczęściej alkoholowym, osoby bezrobotne, samotni rodzice z dziećmi, osoby starsze.

Dominującą formą pomocy w latach 2010–2013 były zasiłki stałe, okresowe, celowe, dożywianie dla dzieci. GOPS wypłaca również środki z funduszu alimentacyjnego.

Wydatki na pomoc społeczną wyniosły w 2012 roku 3482,7 tys. zł (dane z GOPS listopad 2013).

Od 2005 roku w GOPS realizowany jest Program „Wolontariat w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Starych Babicach”, opracowany dla osób, które chcą bezpłatnie, świadomie i dobrowolnie działać na rzecz innych, wykraczając poza więzi rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie. Obecnie aktywnie działa 12 wolontariuszy.

Gmina Stare Babice liczy ponad 17 tys. mieszkańców, w tym osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią ok. 14%. Wzrasta populacja ludzi starszych, dlatego niezbędne jest podjęcie działań, których głównym celem jest wsparcie i pomoc seniorom.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starych Babicach zainicjował powstanie Klubu Seniora „NADZIEJA”, który działa od czerwca 2009 roku.

Ośrodek czynnie współpracuje z różnymi podmiotami organizującymi pomoc społeczną. Należą do nich strażacy z jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w Starych Babicach i Borzęcinie Dużym. W 2013 roku, już po raz kolejny wspólnie z GOPS, zorganizowali oni „Strażackie Pogotowie Świętego Mikołaja”. Strażacy zrzeszeni w Międzygminnym Klubie Honorowych Dawców Krwi „FLORIAN” organizują systematycznie zbiórki krwi.

W 2013 roku zawiązała się nowa grupa wolontariuszy „Świątecznej Paczki”, by pomóc konkretnym rodzinom.

Liczba korzystających z pomocy społecznej w 2012 roku to 256 osób ze 166 rodzin.

Kultura

Gminna Biblioteka Publiczna

W gminie od 1949 roku istnieje Gminna Biblioteka Publiczna. Biblioteka mieści się w Szkole Podstawowej w Starych Babicach. Liczba czytelników od roku 1995 (450 czytelników) wzrosła do

1318 w 2013 roku, tj. niemal trzykrotnie.

Największą grupę użytkowników biblioteki stanowią uczniowie i studenci. Biblioteka posiada sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem, otrzymanym w ramach programu IKONKA. Mimo skromnych warunków lokalowych liczba czytelników systematycznie wzrasta. Księgozbiór jest uzupełniany o nowości wydawnicze oraz audiobooki. W 2012 roku wprowadzono komputerowy system katalogowania zbiorów „Mateusz” i czipowy system rejestracji czytelników. Gminna Biblioteka Publiczna jest też wydawcą miesięcznika gminnego pn. „Gazeta Babicka”.

Polityka kulturalna

Politykę kulturalną gmina realizuje we współpracy z organizacjami pozarządowymi i placówkami oświaty. Corocznie, w trybie konkursowym zlecane są zadania z zakresu kultury. W roku 2013 dofinansowano 15 zadań kulturalnych na sumę ponad 150 tys. złotych.

Gminne imprezy kulturalne odbywają się na terenie obiektów oświatowych, w Domu Parafialnym przy parafii w Starych Babicach, na babickim Rynku, w salach konferencyjnych urzędu gminy. Największa impreza kulturalna, to Wielki Festyn Babicki, odbywa się na Polanie Dwóch Stawów w Zielonkach.

W organizację imprez kulturalnych na terenie gminy włączają się:

- Towarzystwo Muzyczne im. K. Wiłkomirskiego z siedzibą w Szkole Podstawowej w Starych Babicach, które prowadzi warsztaty artystyczne „Młodzi z pasją”, koncerty w ramach festiwalu „W Krainie Chopina”, zajęcia baletowe dla dzieci, spotkania ze sztuką oraz szkołę muzyczną.

- Stowarzyszenie Kulturalne „Kotwica” z siedzibą w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Borzęcinie Dużym, które organizuje zajęcia taneczne, warsztaty artystyczne „O’KOŁO TEATRALNE” i szachowe dla młodzieży. W ramach stowarzyszenia działa grupa tkacka „Penelopa”, zespół „Sami Swoi”, chór Babiczanie i Gminna Orkiestra Dęta im. K. Pendereckiego.
- Oddział Katolickiego Stowarzyszenia Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej z siedzibą w Bliznem Jasińskiego, który prowadzi specjalistyczne zajęcia dla dzieci niepełnosprawnych.
- Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci z siedzibą w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Borzęcinie Dużym, które pomaga dzieciom z trudnych rodzin.
- Stowarzyszenie „Kuźnia Przyjaźni”, która prowadzi warsztaty taneczne i teatralne OT!WARTE w Szkole Podstawowej w Starych Babicach.
- Stowarzyszenie Odkrywamy Świat w Koczargach Starych przy I Gminnym Gimnazjum, które prowadzi kilka projektów dla młodzieży gimnazjalnej m.in. „Wiem, rozumiem, pamiętam”.
- Fundacja „Z perspektywą”, która od 2013 roku realizuje zadanie „Nasza gmina – Lubię to” – warsztaty reporterskie dla młodzieży z terenu Gminy Stare Babice.
- Babickie Koło Związku Oficerów Rezerwy Rzeczypospolitej, przygotowujące coroczny kwietniowy Rajd Historyczny.
- Stowarzyszenie Misji Afrykańskich, Centrum Charytatywno-Wolontariackie „Solidarni”;
- Związek Harcerstwa Polskiego.

Kalendarz imprez cyklicznych

STYCZEŃ – „Babinicz”

Na początku stycznia odbywa się największa gala w corocznym kalendarzu gminnych imprez kulturalnych. Tego dnia, mieszkańcy szczególnie zasłużonemu dla gminnej społeczności, wybranemu przez kapitułę nagrody, wręczana jest Statuetka Babinicza – symbol babickiej tradycji sienkiewiczowskiej.

Innym wielkim wydarzeniem dla społeczności babickiej jest coroczny Wielki Festyn Babicki, organizowany od 1997 roku zawsze 15 sierpnia (pierwotnie na polanie w Lipkowie, a obecnie na „Polanie Dwóch stawów” w Zielonkach). W trakcie festynu polana zielonkowska zamienia się w małe miasteczko piknikowe, odbywają się zawody wędkarskie, turniej siatkówki plażowej oraz liczne konkursy rodzinne. Na scenie występują gminne zespoły i gwiazdy estrady, a na placu okoliczni rękodzielnicy prezentują swoje prace.

KWIECIEŃ – Przegląd Taneczny

Wiele uroczystości adresowanych do mieszkańców odbywa się we współpracy z parafiami. Co roku mieszkańcy gminy zbierają się, by uczcić bohaterów poległych w czasie II wojny światowej. Uroczystości, które z tej okazji odbywają się 8 sierpnia w Borzęcinie Dużym i w ostatnią niedzielę września w Starych Babicach, są poprzedzone mszami za poległych.

W gminnych szkołach organizowane są uroczystości z okazji Święta 3 Maja i 11 Listopada. Od 2012 roku gmina stara się wprowadzić nową tradycję i organizuje spotkania Wielkanocne i Mikołajkowe na Babickim Rynku.

KWIECIEŃ – uroczystości katyńskie

Inne imprezy organizowane cyklicznie to rajdy rowerowe na powitanie i pożegnanie lata, Kampinoski Rajd Rowerowy, otwarta impreza dla wszystkich dzieci z okazji Dnia Dziecka, organizowana w strefie rekreacji przy ZSP w Borzęcinie Dużym. Dzień Dziecka co roku przyciąga tłumy mieszkańców. Przychodzą całe rodziny z dziećmi, tradycyjnie na scenie występują dzieci ze wszystkich gminnych placówek oświatowych a na boiskach strefy rozgrywane są najróżniejsze zawody rodzinne.

KWIECIEŃ – Rajd „Szlakiem naszej historii”

MAJ – Obchody Święta Konstytucji

SIERPIEŃ – Wielki Festyn Babicki

CZERWIEC – Dzień Dziecka

SIERPIEŃ
– Półmaraton im. J. Kusocińskiego

Rajdy rowerowe
– czerwiec, wrzesień

WRZESIEŃ – uroczystości
na cmentarzu wojennym

Turnieje Powiatowej Amatorskiej Ligi
Szóstek Piłkarskich

GRUDZIEŃ – Mikołajki babickie

Halowe Turnieje Piłki Nożnej

Sport

Bliskość Kampinoskiego Parku Narodowego i brak zanieczyszczeń przemysłowych sprawiają, że warunki do uprawiania rekreacji turystycznej i sportu są wyjątkowo korzystne. Szeroką ofertę kierują do mieszkańców gminne oraz prywatne placówki sportowe.

Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji Stare Babice

Dla sprawnego zarządzania gminnymi obiektami sportowymi, zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie sportu i rekreacji oraz upowszechniania kultury fizycznej, został powołany Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji.

GOSiR Stare Babice współpracuje z placówkami oświatowymi gminy w zakresie korzystania z sal gimnastycznych w godzinach popołudniowych, z przeznaczeniem dla sekcji GOSiR, klubów sportowych, stowarzyszeń o charakterze sportowym, zorganizowanych grup mieszkańców oraz z organizacjami i firmami o charakterze sportowym, takimi jak:

- Mała Akademia Rozwoju Sportowego,
- Uczniowski Klub Sportowy GOSiR Stare Babice,
- Gminny Klub Sportowy Naprzód GOSiR Stare Babice,
- Polskie Stowarzyszenie Carrom,
- Klub Karate Rensei,
- Powiat Warszawski Zachodni,
- Gminne placówki oświatowe,
- Firmy i osoby indywidualne wspierające działania sportowe.

Miejsca Pamięci Narodowej

Cmentarz wojenny Stare Babice

We wrześniu 1939 roku, Babice wraz z innymi pobliskimi miejscowościami stanowiły zachodnie przedpole obrony stolicy.

W czasie II wojny światowej, podczas walki o Warszawę, kilkakrotnie przez Babice przechodziła linia frontu. Bohaterską walkę toczono w obronie Radiostacji Babice.

Szacuje się, że w okolicy Babic zginęło podczas kampanii wrześniowej około 1000 żołnierzy.

Cmentarz został założony w 1940 roku. W latach 1941–1942 ekshumowano tu ciała 275 żołnierzy poległych na terenach Radiostacji Babice, Boernerowa, Grot, Górc, Jelonek, Chrzanowa, Bliznego. Spoczywają tu również powstańcy warszawscy, żołnierze AK „Grupy Kampinos” i inne ofiary wojny.

Ostatnie badania mówią nawet o 388 osobach, w tym 172 imiennych. Cmentarz jest w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a administrowany jest przez Urząd Gminy Stare Babice. Staraniem gminy został gruntownie odnowiony w 2009 roku. Nad białymi krzyżami powiewa dumnie na wysokim biało-czerwonym maszcie polska flaga.

Babicka Reduta w 1939 roku broniła się do 27 września, dlatego też święto patriotyczne organizowane jest w Babicach zawsze w ostatnią wrześniową niedzielę.

Stare Babice – pomnik poświęcony Obrońcom Ziemi Babickiej

Pomnik został odsłonięty 27 września 2009 roku w czasie dorocznych uroczystości patriotycznych.

Pomnik upamiętnia Żołnierzy Września 1939 roku, powstańców styczniowych z 1863 roku z oddziału „Dzieci Warszawy”, wśród których byli powstańcy z parafii babickiej, którzy zginęli w bitwie pod Budą Zaborowską i pochowani są w Mogile Powstańczej w Puszczy Kampinoskiej oraz wszystkich mieszkańców gminy, którzy działali w konspiracji i walczyli w szeregach Armii Krajowej.

Stare Babice – Aleja Dębów Katyńskich

25 kwietnia 2010 roku w Gminie Stare Babice uroczystie otwarto Aleję Dębów Katyńskich. Do tego dnia gmina przygotowywała się prawie dwa lata. Posadzono 29 dębów pamięci spośród których 21 z nich upamiętnia historyczne ofiary polskiej Golgoty Wschodu, związane ze zbrodnią katyńską, a 8 poświęcono osobom, które zginęły tragicznie w katastrofie lotniczej w Smoleńsku.

Jeden z dębów upamiętnia Andrzeja Przewoźnika – Sekretarza Generalnego Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, który zginął w katastrofie, a w poprzednim roku honorowo odsłaniał Pomnik Obrońcom Ziemi Babickiej.

Andrzej Przewoźnik przy odsłonięciu pomnika, 2009 rok.

Stare Babice – pomnik upamiętniający rocznicę uruchomienia Radiostacji Babice

W 1923 roku, cztery lata po zakończeniu I wojny światowej, w wyniku której Polska odzyskała niepodległość po 123 latach niewoli, uruchomiono na terenie dzisiejszej gminy Stare Babice, Radiostację Babice.

W ciągu dwóch lat wybudowano Radiostację Babice, której antenę nadawczą stanowiło 10 wież wysokości 126,5 m i rozstawionych na długości 4 km pomiędzy wsiami: Babice Stare i Wawrzyszew. Pomędzy 5 i 6 masztem zlokalizowano budynki stacji nadawczej. Zasięg sygnału był międzykontynentalny. Po oddaniu do użytku była największą i najnowocześniejszą stacją nadawczą na świecie.

Radiostacja Babice działała do 8 września 1939 roku. Mimo dramatycznej obrony została zajęta przez wojska niemieckie. W czasie wojny była nadal wykorzystywana, niestety przez okupanta. W ostatnim dniu przed wycofaniem wojsk niemieckich z Warszawy, 16 stycznia 1945 roku radiostacja została wysadzona w powietrze.

Tablicę pamiątkową uroczystie odsłonięto w rocznicę 90-lecia uruchomienia Radiostacji, 17 listopada 2013 roku. Jest ona umieszczona przy oryginalnej, odrestaurowanej podporze masztu nadawczego zniszczonej radiostacji. Na podporze usytuowano maszt flagowy, który konstrukcją przypomina jeden z historycznych masztów nadawczych.

17.11.2013 r. – 90. rocznica uruchomienia Radiostacji Babice. Uroczyste odsłonięcie miejsca pamięci.

Borzęcin Duży – Miejsce Pamięci 1939–1944

Wysoki krzyż góruje nad miejscem pamięci narodowej. Po obu stronach głównej tablicy umieszczono tablice informacyjne. Jedna z nich informuje o wydarzeniach wojennych, a druga o pradawnej historii tego miejsca (cmentarzysko prasłowiańskie i średniowieczne, miejsce pierwszego, drewnianego kościoła).

Borzęcin Duży – cmentarz miejscowy

Kwatery z grobami poległych żołnierzy września 1939 roku i zbiorowa mogiła pomordowanych mieszkańców (pomnik ich pamięci odsłonięto w Umiastowie – Gmina Ożarów Mazowiecki).

Umiastów

Pomnik ku czci mieszkańców Topolina i Umiastowa zamordowanych przez hitlerowców w 1939 roku. Pomnik odsłonięto w listopadzie 2009 roku.

Kapliczki, krzyże, figury i obeliski

Miejscami pamięci historycznej są przydrożne kapliczki, krzyże, figury i obeliski, które są skromnym, ale trwałym świadectwem historii danego miejsca.

Na terenie Gminy Stare Babice napotkać można obiekty małej architektury z okresu od ok. połowy XIX w. (ok. 1860 r.) do czasów współczesnych (XXI w.). W latach 2011–2012 w ramach realizacji projektu „Dziedzictwo twórczości ludowej i artystycznej – kapliczki, krzyże, figury i obeliski w Gminie Stare Babice”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach osi 4 Leader Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 skatalogowano 50 takich obiektów.

Wykonawcą części badawczej zadania – na zlecenie Gminy Stare Babice – była warszawska Fundacja Hereditas, organizacja pożytku publicznego, zajmująca się szeroko pojętą ochroną dziedzictwa kultury. Przeprowadzono badania terenowe i wykonano dokumentację fotograficzną na obszarze lokalizacji obiektów.

Dla każdego obiektu opracowano kartę adresową z załącznikami i dokumentacją, niezbędną do Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami. Wydano folder-mapę, na której zaznaczono wszystkie obiekty. Opracowano portal internetowy spacerownika z galerią zdjęć i opisami obiektów. Wszystkie obiekty oznakowano tablicami informacyjnymi wraz z oznakowaniem Qr-kodem, który umożliwia połączenie się telefonem komórkowym z bazą obiektu w spacerowniku (www.kapliczki.stare-babice.eu).

Systematyka małej architektury sprowadza się tu przede wszystkim do kapliczek architektonicznych, krzyży przydrożnych oraz głazów/obelisków pamiątkowych.

Są to obiekty drewniane lub murowane, czasem wykorzystujące głazy, kamienie naturalne lub nieznacznie obrobione. Z materiałów spotykanych wśród obiektów na terenie Gminy Stare Babice wymienić trzeba zatem przede wszystkim drewno (kapliczki, krzyże), cegłę (ceramiczną, silikatową, klinkierową), kamień. Najczęściej spotykanym wezwaniem obiektów są wezwania maryjne. Modlono się przy nich w czasach wojen: „Od powietrza, głodu i wojny zachowaj nas Panie” – głoszą napisy kapliczek w Klaudynie i Lipkowie, są świadectwem wiary lokalnej społeczności.

W Gminie Stare Babice tradycja grupowego śpiewania przy kapliczkach maryjnych jest do dziś bardzo silna. Szczególnie w maju sąsiedzi spotykają się przy okolicznych kapliczkach na wspólnych modlitwach. Nieduże skwerki, na których znajdują się obiekty sakralne, są wspólną przestrzenią publiczną okolicy, miejscem, o które dbają sami mieszkańcy. Już po opracowaniu spacerownika obiekty w Mariewie i Bliznem Łaszczyńskiego zostały odnowione.

Stare Babice

Obecnie w Starych Babicach daje się zauważyć efekty urbanizacji, miejscowość ta nabiera coraz to bardziej miejskiego charakteru. Zmiany zaczynają się od nowego ronda. Usytuowane tam obiekty usługowe, po przebudowach zyskały nowoczesny wygląd. Jadąc od strony Warszawy ul. Warszawską po lewej stronie ronda mijamy pomnik Obroncom Ziemi Babickiej. Skręcając w prawo mijamy miejscowy cmentarz parafialny, który jest w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Można znaleźć tu XIX-wieczne nagrobki tutejszych parafian. Powtarzają się nazwiska rodzin obecnie tu mieszkających, a wśród nich nazwiska niemieckich kolonistów: Szelenbaumów, Kilenów, Krystów, Detkensäw.

W Starych Babicach najstarszym i najcenniejszym zabytkiem jest kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP. Parafia Babice, jedna z najstarszych parafii mazowieckich, została erygowana w XIII lub XIV wieku. Wzmianka o pierwszym drewnianym kościele w Babicach jest datowana na 1428 rok.

Na miejscu wcześniejszego, drewnianego kościoła zniszczonego przez przemarsze wojsk w czasie potopu szwedzkiego w drugiej połowie XVII wieku stanęła murowana, nowatorska pod względem architektonicznym (w chwili projektowania) późnobarokowa świątynia. Fundatorami byli małżonkowie Ewa i Jan Szembekowie. Budowę ukończono w 1728 roku. Do dziś zachowały się XVII-wieczne ołtarze.

Pod koniec XIX wieku, kościół stał się za mały dla parafii liczącej już ponad 5000 wiernych. Projekt rozbudowy kościoła wykonał znany architekt Pius Dziekoński. W projekcie wpisał stary kościół w nową większą bryłę. Dzisiejszy, wybudowany w latach 1889–1892, kościół jest trzynawowy. Jego najstarszą częścią jest część środkowa z barokową fasadą z 1728 roku. Wyposażenie kościoła jest barokowe. Kościelną wieżę, tak dobrze widoczną w okolicy i charakterystyczną dla panoramy Babic, wybudowano dopiero w latach 1925–1926.

Na piękno babickiej świątyni składa się nie tylko barokowa bryła architektoniczna, ale i piękne wyposażenie wnętrza, gromadzone przez wieki od

XVIII stulecia, poddawane zabiegom konserwatorskim i uzupełniane o nowe elementy, nie tylko związane z kultem Najświętszej Marii Panny, ale także Świętej Kingi, Świętej Faustyny Kowalskiej i św. Beretty Molla.

Interesujące jest otoczenie kościoła – z XIX-wieczną, odnowioną figurą św. Kingi, figurą Pana Jezusa „Ecce Homo”, upamiętniającą 100-lecie istnienia świątyni, a także zabytkowe nagrobki na terenie przykościelnego cmentarza. Przed kościołem rosną też wiekowe drzewa, m.in. lipa drobnolistna o śr. 3,75 m – pomnik przyrody.

Fot. A.R. Kujawska

Drewniany dwór w Starych Babicach przy ul. Kościuszki został wybudowany około 1860 roku.

Został zakupiony przez Władysława Carossi (ziemianina pochodzenia włoskiego) wraz z resztówką majątku Babice w 1921 roku od państwa Cholewińskich. W czasie II wojny światowej był zajęty przez wojska niemieckie. Po wojnie w części domu mieściła się szkoła podstawowa oraz zamieszkiwali lokatorzy z tzw. obowiązkowego kwaterunku. Dwór został wyremontowany przez wnuczkę W. Carossi – Joannę z Moraczewskich Gwiazdowską. Do dziś funkcjonuje jako dom rodzinny państwa Gwiazdowskich.

Babicki Rynek

Na Rynku warto zwrócić uwagę na głaz upamiętniający Jana Pawła II, a także na figurę Najświętszej Marii Panny, ufundowaną przez młodzież w 1925 roku.

W ostatnich latach wygląd babickiego rynku zdecydowanie się zmienił. W 2006 roku oddano do użytku Nowy Dom Parafialny w okolicy kościoła, zniknęła stara przychodnia zdrowia, a nowa umiejscowiona jest w nowym budynku komunalnym, oddanym do użytku w 2010 roku. Po przeciwnej stronie, obok budynku nowej poczty, powstała pierzeja budynków ze sklepami, apteką, kawiarnią. W okolicy jest też plac zabaw dla dzieci.

Przy ul. Rynek mieszczą się dwa budynki Urzędu Gminy. Przed nowym budynkiem Urzędu w listopadzie 2013 roku stanął pomnik upamiętniający 90. rocznicę uruchomienia Radiostacji Babice.

W 2010 roku, za nowym budynkiem Urzędu Gminy i Kościoła, rozpoczęto budowę parku. Uporządkowano teren, oczyszczono stawy i powstał mały zieleńiec. W 2013 roku zakończono wyrównywanie terenu wokół budynku Urzędu, wykonano ścieżkę spacerową z ławkami i latarniami, obszar zieleńca znacznie się powiększył. Prace są kontynuowane.

Ostatnie zmiany spowodowały, że Babice coraz bardziej przypominają osiedle podmiejskie niż wieś.

W okolicy Rynku warto odwiedzić:

Cmentarz wojenny z II wojny światowej, Aleja Dębów Katyńskich, Pomnik Obrońcom Ziemi Babickiej.

W miejscowości Stare Babice mieszczą się również:

Urząd gminy, kościół parafialny, poczta, przychodnie zdrowia: SORNO, Arnica, liczne sklepy, budynek Ochotniczej Straży Pożarnej, Komenda Powiatowa Policji, nowootwarty ****Hotel Splendor, Centrum Leczenia Wad i Zaburzeń Rozwojowych Formmed.

Borzęcin Duży

Borzęcin Duży położony jest przy drodze wojewódzkiej 580 na trasie z Warszawy do Sochaczewa. To wieś, która w gminie babickiej ma najstarszą, udokumentowaną historię.

Historia parafii i miejscowości

Pierwsza historyczna wzmianka o Borzęcinie (Borzanczynie) pochodzi z 1240 roku. Włość książęca, na obrzeżu Puszczy Kampinoskiej została przekazana przez Konrada Mazowieckiego opactwu czerwinińskiemu. Prawdopodobnie za czasów księcia była tu gospodarka bartna i łowiecka, a także liczni poddani. Wkrótce klasztor zagospodarował włość i wystawił pierwszy drewniany kościół. Prawdopodobnie otrzymał wezwanie św. Zygmunta, którego kult był silny na Mazowszu. W 1254 roku Borzęcin wraz z kościołem jest już wymieniony w dokumentach legata papieskiego, jako posiadłość klasztoru czerwinińskiego.

W XVI wieku do parafii należało dwanaście miejscowości: pięć wsi to własność klasztoru czerwinińskiego, a pozostałe siedem – własność szlachty z rodu Pierzchałów.

W 1827 roku w Borzęcinie było 36 domów i 273 mieszkańców. W 1880 roku dobra Borzęcina były własnością Władysława Kronenberga i należały do gminy Ożarów w powiecie warszawskim.

Drewniany kościół był usytuowany na terenie wcześniejszego pogańskiego cmentarzyska, w ten sposób uświęcono to miejsce. Kościół przebudowywano kilkakrotnie. Z dziejów parafii wiadomo, że w 1692 roku został on na nowo wybudowany i nosił wtedy wezwanie Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Zygmunta. Świątynia ta spłonęła w 1852 roku. Wtedy też podjęto decyzję o budowie murowanego kościoła, ale w nowym miejscu, po przeciwnej stronie drogi.

W 1932 roku, przy budowie drogi do Sochaczewa, wyrównywano teren i odnaleziono liczne groby (urny) i kości. Kilka eksponatów uratowano i są przechowywane w Państwowym Muzeum Archeologicznym.

Czasy II wojny światowej boleśnie odcisnęły się na mieszkańcach Borzęcina. W 1939 roku w okolicach poległo ponad 1000 polskich

żołnierzy i oficerów. Większość pochowano na cmentarzu w Ołtarzewie, gdzie spoczywa 996 żołnierzy i oficerów, 40 pochowano w Zaborowie i 19 w Borzęcinie. W 1944 roku, w odwecie za akcję partyzancką Niemcy rozstrzelali 49 osób.

Nowe miejsce pamięci poświęcone ofiarom wojny, zarówno żołnierzom września poległym w okolicy jak i rozstrzelanym w sierpniu 1944 roku mieszkańcom, odsłonięto w 70. rocznicę wybuchu II wojny światowej. Jest ono usytuowane na małym skwerku u zbiegu ulic Warszawskiej i Spacerowej przy ozdobnym ogrodzeniu Stowarzyszenia Misji Afrykańskich. Wysoki krzyż i tablica przypominają o wydarzeniach sprzed lat.

Tablica w miejscu pamięci w Borzęcinie Dużym.

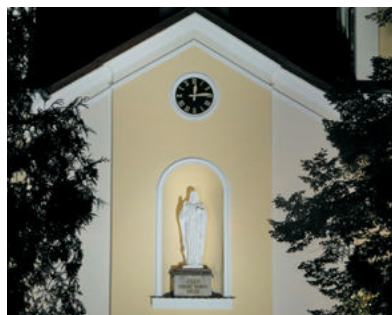
Zabytki

Kościół w Borzęcinie Dużym jest najbardziej wartościowym obiektem architektonicznym w okolicy. Został wybudowany w latach 1856–1862. Fundatorami byli właściciele majątków w Ożarowie i Borzęcinie – Wincenty i Tekla Rapaccy oraz ich córka Konstancja Deskur wraz mężem Stanisławem. W 1854 roku wmurowano kamień węgielny. Wincenty nie doczekał wybudowania kościoła, zmarł w 1853 roku. W 1856 roku z wielkimi honorami jego ciało przeniesiono z Powązek i pochowano w grobowcu pod prezbiterium. Przez kolejne lata kościół był wyposażany przez Teklę Rapacką i jej córkę. Nowy kościół został konsekrowany w roku 1868. Dla uhonorowania dobrodziejów Rapackich i Deskurów proboszcz wystarał się u papieża Piusa IX o zmianę patrona kościoła. Został nim św. Wincenty Ferrariusz, patron zmarłego Rapackiego.

Zbudowano go na planie prostokąta z dwiema wieżami na frontonie. Wnętrze podzielone jest na trzy nawy czterema parami kolumn tokańskich. Takie cztery kolumny i portyk znajdują się w fasadzie świątyni. Wewnątrz kościoła jest sześć ołtarzy: główny, soborowy i cztery boczne. Poza pięknymi ołtarzami znajdziemy oryginalną monstrancję z ok. 1610 roku, miedzianą chrzcielnicę czy XIX-wieczne organy.

W czasie II wojny światowej świątynia została uszkodzona.

W ostatnich latach kościół parafialny zyskał bardzo wiele. Zadbano o wnętrze, które pieczołowicie odnowiono. Na frontonie kościoła wstawiono dużą figurę Pana Jezusa. Kościół radiofonizowano oraz założono centralne ogrzewanie kościoła i plebanii. Jest to piękny, zadbane obiekt.

Cmentarz parafialny

Na cmentarzu parafialnym góruje zabytkowa, klasycystyczna, murowana z cegły kaplica grobowa, ufundowana w 1838 roku przez Różę

z Obrębskich, primo voto Zakrzewską, secundo voto Rykowską. Kaplica po roku 1852 służyła zastępczo jako świątynia parafialna. W 1914 roku uległa zniszczeniu, odrestaurowano ją w 1929 roku, a w latach 1991 i 1994 odnowiono wewnątrz i na zewnątrz.

Znajdziemy tu także grobowiec lekarza Henryka Collingtona z 1840 roku oraz zbiorową mogiłę 49 mieszkańców Borzęcina, rozstrzelanych przez Niemców w sierpniu 1944 roku.

Kapliczka przydrożna

Najstarszym zabytkiem Borzęcina Dużego jest kapliczka na rozstaju dróg w okolicy szkoły. Odnowiona, z metalowym krzyżem, ale bez żadnych symboli religijnych, ma słabo widoczny napis:

PAMIĄTKA KOŃCĄ-
CEGO SIĘ JUBILEUSZU
/DNIA 30 CZERWCA
182(?)7 R. /UFUNDOWANA
PRZEZ ZAKRZEWSKICH/
DZIERŻAWCÓW.

Strefa rekreacji

Bardzo atrakcyjnym miejscem dla mieszkańców i turystów jest powstała w 2007 roku strefa rekreacji.

W latach 2006–2010 zrealizowano Projekt „Promocja Zdrowia w Gminie Stare Babice poprzez stworzenie strefy rekreacji w borzecinie Dużym, na który uzyskano pomoc z Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Pierwszym etapem realizacji projektu było wybudowanie nowoczesnego kompleksu sportowego.

Jadąc drogą wojewódzką nr 580 widzimy pełnowymiarowe, ogrodzone boisko do piłki nożnej (dopuszczone do prowadzenia rozgrywek przez Mazowiecki Zarząd Piłki Nożnej) z trybunami dla kibiców. Nad nim powiewają flagi na trzech masztach: norweska, polska i flaga z logo Funduszu Norway Grants.

Cały kompleks to: zespół boisk do piłki ręcznej, siatkówki, koszykówki oraz gimnastyki, bieżnia o długości 60 m, skocznia w dal oraz skocznia wzwyż. Są również miejsca do gry w tenisa ziemnego i stołowego. Wszystkie boiska pokrywa miękka nawierzchnia z poliuretanu, chroniącego przed urazami i kontuzjami w wyniku upadków.

Jest skate-park – mały raj dla dla rolkarzy i rowerzystów. Tor do jazdy na rolkach oferuje różnego rodzaju przeszkody, dla początkujących jak i dla zaawansowanych. Rolki i ochraniacze można wypożyczyć na miejscu.

Z kompleksu w godzinach porannych korzystają uczniowie szkoły, później członkowie klubu sportowego, jednak zawsze znajdzie się miejsce dla amatorów rekreacji.

Strefa
zaprasza
turystów

Plac Chopina

Inne miejsce rekreacyjne w Borzęcinie Dużym to park przy Placu Chopina.

Jest tam zadbane staw, którym opiekują się i zarybiają wędkarze z Koła Wędkarskiego „Karaś” Borzęcińskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Sportowego, duży plac zabaw dla dzieci, który powstał dzięki dofinansowaniu z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013, uzyskanego dzięki udziałowi gminy w konkursie organizowanym przez Lokalną Grupę Działania „Między Wisłą a Kampinosem” oraz boisko do siatkówki plażowej.

Centrum Misji Afrykańskich

W Borzęcinie Dużym mieści się siedziba Stowarzyszenia Misji Afrykańskich. Stowarzyszenie istnieje od 1991 roku. Jest tu Dom Prowincji Polskiej i Seminarium Duchowne stowarzyszenia.

Stowarzyszenie Misji Afrykańskich w Polsce pragnie rozwijać swoje zaangażowanie misyjne we współpracy z wiernymi kościoła polskiego oraz lokalnymi organizacjami i partnerami.

Sale muzeum sztuki afrykańskiej.

Miejsce pamięci,
wkrótce za nim powstanie nowy
kompleks CMA

PLANY: Wkrótce w Borzęcinie Dużym obok istniejących już budynków ma powstać Centrum Misji Afrykańskich (CMA). W budynku CMA zostanie wybudowana kaplica pw. św. Pawła, a także muzeum sztuki afrykańskiej, biblioteka, sala konferencyjna, sala dydaktyczna, biura, pokoje, jadalnia i archiwum.

Plan nowego kompleksu dydaktyczno-kulturalnego

Ma być prowadzona animacja misyjna Stowarzyszenia, mająca na uwadze zainteresowanie tematyką misji, kultury afrykańskiej, dialogu międzykulturowego i międzyreligijnego. Ponadto, będą prowadzone rekolekcje, warsztaty, spotkania i szkolenia. Na terenie nowego obiektu znajdzie także swoją siedzibę Centrum Charytatywno-Wolontariackie „Solidarni”, którego celem jest rozwój idei wolontariatu wśród młodzieży. W nowoczesnych warunkach będą mogły odbywać się koncerty i szkolenia.

Zielonki

Zabytki – zespół pałacowo-parkowy

Zielonki, jako wieś i folwark występują w licznych dokumentach hipotecznych jako własność Jakuba Paschalisa właściciela Lipkowa. Z opisu komornika z lat 30. XIX wieku wiemy, że była to wieś niezbyt zasobna, złożona z 11 drewnianych chałup, 18 stodół, wszystko było kryte słomą. We wsi stały karczma, wiatrak i kuźnia.

W 1851 roku folwark Zielonki kupił wybitny warszawski architekt i budowniczy miasta Warszawy Alfons Kropiwnicki. Świetnie zarabiający architekt postanowił wybudować tu dla siebie i swojej rodziny (posiadał już dziewięcioro dzieci) wiejski dom na letni wypoczynek. Miał 48 lat i był u szczytu sławy zawodowej.

Cały zespół pałacowy powstał prawdopodobnie w latach 1853–1855 (taką datę ma chorągiewka na wieży pałacowej). Pałac został częściowo postawiony na starszych piwnicach, spalonego wcześniej dworku. Przy budowie Kropiwnicki wykorzystał nowoczesne konstrukcje balustrad, zastosował żeliwne kolumnienki. Cały obiekt został wyposażony w bardzo wysokim standardzie luksusowych budynków ówczesnego czasu.

Wokół budynku został założony rozległy park krajobrazowy, w sąsiedztwie powstały zabudowania gospodarcze.

Pałac w Zielonkach był na tyle blisko Warszawy, że stąd dojeżdżali do pracy kolejni właściciele,

m.in. Adam Gliszczyński, profesor medycyny. Od 1875 roku dobra zielonkowskie były własnością rodziny Gliszczyńskich, a w 1919 roku nabyli je Antoni i Józefa Basińscy.

Rodzina Basińskich gospodarowała majątkiem z dużym powodzeniem aż do czasów II wojny światowej.

Podczas okupacji hitlerowskiej tragicznie zginął ich jedyny syn. W 1945 roku majątek przejęło

państwo w ramach wprowadzanej reformy rolnej, rodzinę wysiedlono. W pałacu umieszczono biura i mieszkania pracownicze. Pałacyk stracił swój historyczny charakter. Zanedbany, zawilgocony, wymagał pilnej, kosztownej konserwacji.

W 1997 roku zniszczony pałac wraz z zabytkową częścią parku krajobrazowego kupił Zenon Lasota, przedsiębiorca babicki. W ciągu 10 lat, przy współpracy z konserwatorem zabytków, przeprowadził gruntowny remont i doprowadził pałac do świetności. W pałacu pogłębiono piwnice, zachowując ich piękne sklepienia. Wymieniono całą stolarkę okienną, odbudowano piec, kominki, na ścianach wykonano sztukaterie, a podłogi wyłożono wg dawnych wzorów.

Całości dopełniają meble i oświetlenie zdobywane na targach staroci i pieczołowicie, skrupulatnie odnawiane.

W obiekcie odbywają się najróżniejsze imprezy: koncerty Letniego Festiwalu w „Krajinie Chopina”, koncerty jazzowe, imprezy mikołajkowe dla dzieci, bale sylwestrowe, a także prywatne imprezy rodzinne i firmowe.

Obiekt ten można zwiedzać po uprzednim telefonicznym skontaktowaniu się z właścicielem.

Polana Dwóch Stawów – piękne miejsce piknikowe

Od lat gospodarzami stawów w Zielonkach Parceli są wędkarze Koła „Fishing Klub”. Stawy są zarybiane i czyszczone, a cała okolica sprzątna. Piękne miejsce do piknikowania. Na Polanie Dwóch Stawów corocznie 15 sierpnia odbywa się Wielki Festyn Babicki, także liczne imprezy plenerowe.

Obiekty sportowe – ul. Zachodnia 2, Zielonki-Parcela

W obrębie tego obiektu znajduje się kompleks boisk piłkarskich z prawdziwego zdarzenia.

Dwa boiska piłkarskie pełnowymiarowe, w tym jedno ze sztuczną nawierzchnią (zweryfikowane jako uprawnione do rozgrywek ligowych przez Mazowiecki Zarząd Piłki Nożnej), oświetlone, z trybunami oraz jedno boisko treningowe.

Tutaj swoją siedzibę ma Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji Stare Babice wraz z GKS Naprząd GOSiR Stare Babice.

Plany i projekty

Ogromnym zadaniem inwestycyjnym dla gminy Stare Babice jest budowa nowego gimnazjum w Zielonkach. Miejsce na ten obiekt przewidziano przy ul. Południowej, między boiskami a stawami.

Warto wiedzieć, że będzie to nie tylko budynek gimnazjum służący edukacji, ale cały kompleks budynków – hala sportowa, sala widowiskowa i część środowiskowa – biblioteka, czytelnia, audioteka, sale do zajęć pozalekcyjnych, pracownie malarskie itp.

W okolicy znajdują się również:

Kompleks usługowo-handlowy, hotele, centrum kosmetyczne Body&Beauty, sklep firmowy PlantiCo.

Firma PlantiCo Zielonki to jeden z największych i najnowocześniejszych producentów nasion w Polsce. Firma ma na swoim koncie 16 złotych medali MTP POLAGRA za różne odmiany warzyw. W 2013 roku firma znalazła się w gronie laureatów konkursu „Złota Siódemka Branży Ogrodniczej”, gdzie została nagrodzona w kategorii „Nasiona”.

Lipków

Lipków, to miejscowość, która w ostatnim 20-leciu zmieniła całkowicie swoje oblicze z małej wioski na osiedle podmiejskie. W 1995 roku liczyła 309 mieszkańców, a w 2012 roku – 909 mieszkańców.

Ta nieduża, pięknie położona na skraju puszczy wieś-osiedle ma długą i bardzo ciekawą historię.

Pierwsza wzmianka o Łupkowie lub Lubkowie, czyli dzisiejszym Lipkowie, pochodzi z 1414 roku jako własności rycerskiego rodu Prusów.

Osada położona na słabych gruntach często zmieniała właścicieli. W XVIII wieku należała do Zamoyskich (kanclerz Andrzej Zamoyski), następnie rodziny Mniszchów. Michał Mniszech, marszałek wielki koronny sprzedał dobra Lipków w 1790 roku Ormianinowi Jakubowi Paschalisowi.

Jakub Paschalis

Kupiec ormiański Jakub Paschalis przybył do Polski w 1761 roku z Tokatu w Anatolii (obecnie Turcja). W Warszawie i Krakowie prowadził sklepy z towarami orientalnymi i tureckimi. Towary sprowadzał ze Stambułu gdzie sprzedawał bursztyn z Królewca. Był bardzo zręcznym kupcem i dorobił się znacznego majątku: domu w Krakowie, kamieniczki w Warszawie przy Krakowskim Przedmieściu, dworku w Brodach i nieruchomości w Poznaniu. Został wpisany w poczet obywateli miasta Krakowa, co dało mu przywilej posiadania dóbr ziemskich. Walczył o prawa mieszczan, prowadził operacje bankierskie i inwestował w swoje dobra. Może być wzorem nowoczesnego przedsiębiorcy, docenił wartość reklamy swoich wyrobów, bardzo szybko reagował na potrzeby rynku. Taką potrzebą, zgodną z ówczesną modą, były pasy kontuszowe. Polskie persjarnie prowadzone przez ormiańskich tkaczy nie nadążały z produkcją. Paschalis początkowo sprowadzał je wg swoich wzorów z Lyonu, jednak ze względu na wielki popyt, rozpoczął produkcję w Polsce w Warszawie, którą rozwinął w Lipkowie.

Lipków Paschalisów

Zakupiony majątek Lipków, był idealnym miejscem na siedzibę fabryki i domu dla swojej rodziny.

Paschalis wznosił pierwszy budynek tkalni i wkrótce zatrudniał 100 robotników. Lipkowskie pasy kontuszowe odznaczały się artystycznym wykonaniem i wzornictwem. Król Stanisław August Poniatowski odwiedził w 1790 roku Lipków. Za zasługi na polu rozwoju rękodzieła o wysokich

walorach artystycznych nadał szlachectwo – nazwisko Jakubowicz i herb Jakub I.

W 1792 roku Jakub Paschalis Jakubowicz ufundował na terenie swojego majątku kościół – kaplicę dla robotników przędzalni. Budynek manufaktury, dwór z oficynami oraz kościół zostały prawdopodobnie zaprojektowane przez znanego architekta Hilarego Szpilowskiego. Kościół jest klasycystyczny, jednonawowy, wzniesiony na planie prostokąta zamkniętego łukowym prezbiterium. Fasadę dzielą pilastry tokańskie, a szczyt zwieńczony jest trójkątnym murkiem attykowym i czworoboczną wieżą.

Niestety, już w 1811 roku wystąpiły pierwsze kłopoty finansowe firmy spowodowane zmianą mody. Józef Paschalis, syn Jakuba nie odziedziczył zdolności kupieckich ojca, majątek podupadł. Józef Paschalis wraz z małżonką Ludwiką są pochowani przy lipkowskim kościele. Majątek przechodził kolejno w różne ręce, tkalnia i fabryka zostały zamknięte. Kościół od 1830 roku był nieużywany i popadł w ruinę.

Lipków Sienkiewiczowski

W 1880 roku Lipków kupił ziemianin Kazimierz Szetkiewicz i chociaż gospodarował krótko, to za sprawą jego córki Maryni zyskał sławę. Marynia Szetkiewiczówna wyszła za mąż za Henryka Sienkiewicza. To w Lipkowie spotykali się, a później pisarz bywał u teściów. Ślub pisarza z Marią Szetkiewiczówną odbył się w sierpniu 1881 roku. „Ogniem i mieczem”, to pierwsza powieść z Trylogii, której odcinki ukazywały się od 1883 roku w warszawskim dzienniku „Słowo”. Pierwowzorem postaci Zagłoby był w powieści teść pisarza, a na prośbę małżonki to właśnie w Lipkowie, odbył się słynny pojedynek Wołodyjowskiego z Bohunem.

Skrzyżowane szable w herbie gminy Stare Babice upamiętniają opisany w sienkiewiczowskiej Trylogii pojedynek Wołodyjowskiego z Bohunem, w obowiązującej (od 2012 r.) wersji herbu wyrażnie rozróżniono szablę polską Wołodyjowskiego i szablę kozacką Bohuna.

Karczma uwieczniona w powieści Sienkiewicza została rozebrana w 1921 roku. Pojedynek Bohuna do 2006 roku upamiętniał głaz, niedaleko mostku na rzeczce Struga. Zaginął przy remontach drogi i mostka.

„– Wyszli przed karczmę i skierowali się ku rzeczce, która płynęła wśród zarośli głogów, dzikich róż, terek i choiny (...) Słońce bramowało łagodnie złotem obnażone gałęzie drzew i rozświecało żółte wydmy piaszczyste ciągnące się nieopodal prawego brzegu rzeczki.”

H. Sienkiewicz „Ogniem i mieczem”

BOGU DAWCY WSZECZ DAROW.
ABY PRACOM ROLNICZYM I REKODZIEŁOM
ORAZ DO NICH ZACHĘCAJĄCEMU KRÓLOWI
STANISŁAWOWI AUGUSTOWI
RACZYŁ BŁOGOSŁAWIĆ
TEN KOŚCIÓŁ Z FUNDAMENTÓW WYSTAWIONY
PRZEZ DZIEDZICA DÓBR ZIELONEK
PASCHALISA JAKUBOWICZA
ROKU 1792

BOGU DAWCY WSZECZ DAROW
ABY PRACOM ROLNICZYM I REKODZIEŁOM
ORAZ DO NICH ZACHĘCAJĄCEMU KRÓLOWI
STANISŁAWOWI AUGUSTOWI
RACZYŁ BŁOGOSŁAWIĆ
TEN KOŚCIÓŁ Z FUNDAMENTÓW WYSTAWIONY
PRZEZ DZIEDZICA DÓBR ZIELONEK
PASCHALISA JAKUBOWICZA
ROKU 1792

W wyniku reformy rolnej majątek w 1945 roku został włączony do państwowego Funduszu Ziemi, powstał PGR. Pożar w 1948 roku zniszczył zabytkowy dworek. Całość popadała w dalszą ruinę.

W czasie II wojny światowej okolice Lipkowa, były terenem działania partyzanckiej powstańczej Grupy AK „Kampinos”. Tutejsza ludność stanowiła jej zaplecze i walczyła również w partyzantce.

W 1944 roku w Laskach kapelanem w Zakładzie dla Niewidomych i kapelanem powstańczej Grupy AK „Kampinos” był ks. Stefan Wyszyński, późniejszy prymas Polski. Często odwiedzając te strony widywał zaniedbaną i pozbawioną dachu lipkowską świątynię. Później, już jako biskup, postanowił odzyskać od władz budynek kościelne. Bezpośrednim wykonawcą planu ustanowił dziekana warszawskiego i proboszcza parafii NMP na Nowym Mieście w Warszawie ks. Stefana Kowalczyka, który około 1950 roku uzyskał zezwolenie na odbudowę kościoła. Do pomocy przydzielono mu dotychczasowego wikariusza z parafii św. Józefa na Kole, ks. Wacława Kurowskiego.

Lipków ks. Wacława Kurowskiego

W 1950 roku kościół był kompletnie zrujnowany, bez dachu, w środku rosły drzewa i krzewy.

Pierwszym proboszczem został ksiądz Wacław Kurowski. To on integrował mieszkańców do pomocy przy pracach remontowych świątyni.

Parafia św. Rocha

Parafia św. Rocha w Lipkowie została poświęcona 12 lipca 1952 roku przez Stefana Wyszyńskiego, arcybiskupa metropolitę gnieźnieńskiego i warszawskiego, prymasa Polski. Parafia powstała z części parafii Babice, Borzęcin, Izabelin i Zaborów.

Wacław Kurowski był niezwykle człowiekiem. Inicjował życie kulturalne w okolicy, był dobrym gospodarzem. W Lipkowie spędził ostatnie 42 lata swojego życia. Jego zasługą jest odbudowa zabytkowego kościoła, dworku, obecnie plebanii, utworzenie w 1956 roku cmentarza, erygowanie nowej parafii.

W 1957 roku Lipków i okoliczne wsie nie miały prądu. O zelektryfikowanie parafii i wsi zabiegał także ksiądz Kurowski. Był nawet przewodniczącym komitetu elektryfikacji wsi Lipków. Starsi mieszkańcy wspominają wystawiane w kościele jasełka i misteria, odpusty ale także zabawy taneczne. Zadbął o wpisanie terenu zabytkowego parku, cmentarza, dworku do ksiąg hipotecznych. Obecnie cały teren jest ogrodzony i należy do parafii.

Na wszystkie inwestycje potrzebne były pieniądze, a te starał się ksiądz pozyskiwać w różny sposób, m.in. wynajmował dworek, kościół i park filmowcom.

Ksiądz szanował ludzi z pasją i obdarzonych talentem. Lipków uważał za miejsce niezwykle

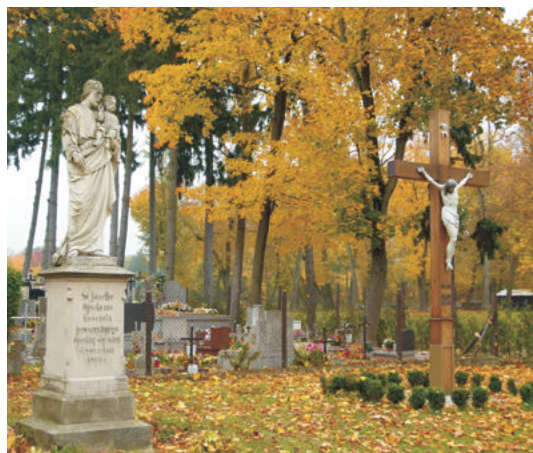
Filmowcy w Lipkowie

Na plebanii rozegrały się sceny filmu Andrzeja Żuławskiego „Trzecia część nocy” (1971), pierwszy odcinek filmu „Polskie Drogi” (1975) oraz epizody filmów: „Odsiecz wiedeńska”, „07 zgłoś się”, „Katastrofa na Gibraltarze”. Na co dzień spokojny i malowniczy park lipkowski w czasie pobytu ekip filmowych tętnił życiem, przybywali tu znani aktorzy, reżyserzy. Statystami bywali mieszkańcy.

urokliwe, wartościowe ze względu na bujną przyrodę i bogatą historię. Z przychylnością zapraszał zdolnych ludzi, organizował plenery malarskie. Gromadził szkice, obrazy i pamiątki z lipkowskich spotkań. Sam nazywał się skromnym uczestnikiem i obserwatorem lokalnego życia. Szukając wytchnienia i odpoczynku często przyjeżdżał bł. ks. Jerzy Popiełuszko. Lubił też Lipków ksiądz Jan Twardowski, pisząc tu swoje wiersze.

Na plebanii ksiądz Kurowski urządził izbę muzealną, a w niej gromadził eksponaty z Lipkowa: stare zdjęcia okolicy, dawne plany majątku (przekazane przez potomków rodu Paschalisów), pamiątki związane z Henrykiem Sienkiewiczem, przedmioty po filmowcach, wycinki prasowe. Była tam też replika pasa kontuszowego i stary kołowrotek a pod ścianami kufrы i skrzynie. Do dziś przystanek autobusowy nosi nazwę Lipków

Muzeum. Muzeum, którego nigdy nie było, pełniła je tylko mała izba, którą mieszkańcy wspominają z rozrzewnieniem.

Ksiądz kanonik pragnął stworzyć w Lipkowie centrum życia kulturalnego, dlatego w niedziele udostępniał zgromadzone eksponaty turystom, którzy na szlaku swojej wyprawy mogli zaliczyć kolejną atrakcję.

Wacław Kurowski zmarł w 2002 roku i został pochowany na lipkowskim cmentarzu. Parafianie pamiętają o swoim niezwykłym proboszczu i zawsze na jego grobie stoją zapalone znicze.

Znaczek pocztowy 2001,

Seria:
Dwory
polskie

Dzień dzisiejszy

Zabytkowe mury kościoła, odbudowanego z wielkim trudem w latach 50. XX wieku, zostały mocno zawilgocone. Do odbudowy kościoła i dworu zastosowano cegły wydobyte z ruin Warszawy. Ówczesny sposób renowacji oraz słabe materiały budowlane dały znać o sobie. Gruntowny i bardzo kosztowny remont kościoła stał się nieuchronną koniecznością.

W 2011 roku dzięki działaniom nowego proboszcza ks. kanonika Tomasza Sobieckiego uzyskano dotację 150 tys. zł z Ministerstwa Kultury i 50 tys. zł z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego. Pod nadzorem konserwatora zabytków wykonano izolację fundamentów kościoła i odtworzono nasyp ziemny wokół nich stabilizując kościół i ukierunkowano odpływ wody. Wzmocniono także mury plebanii (dworku). Smutno wyglądający zabytkowy obiekt czeka na dalsze prace renowacyjne, nie zagraża mu jednak zawalenie. Potrzebne są następne dotacje.

W parafii lipkowskiej widać zmiany. Parafialne koło „Lin” dba o stawy. Doroczny, sierpniowy odpust św. Rocha przyciąga wielu wiernych. Lipkowski park zaczyna tętnić życiem. Odbывая się tu już inscenizacje historyczne upamiętniające wydarzenia II wojny światowej i walk żołnierzy Grupy AK „Kampinos”.

Widowiskom patronuje wspólnie z władzami gminy i Powiatu Warszawskiego Zachodniego proboszcz ks. kanonik Tomasz Sobiecki, użycza gościnnie dworku i parku. Może w najbliższych latach proboszczowi uda się odnowić piękny zabytkowy kościół i dworek, zagospodarować park, tak by historia tego miejsca nie została zapomniana, a całość mogła służyć parafianom, mieszkańcom i turystom.

W okolicy znajdują się również:

- krzyż na rozstaju dróg z 1917 roku postawiony przez mieszkańców Lipkowa „OD POWIETRZA, GŁODU I WOJNY WYBAW NAS PANIE”,
- kapliczka ufundowana przez Paschalisów jako votum wdzięczności za powrót z zesłania z Syberii jednego z członków rodziny (przebudowana w 2012 roku),
- plac zabaw dla dzieci,
- kempingowy niebieski szlak turystyczny,
- kempingowy szlak rowerowy,
- polana wypoczynkowa w Lipkowie.

Polana lipkowska jest jedną z 12 polan wypoczynkowych przygotowanych dla turystów przez KPN i przylega do lipkowskiego cmentarza.

To miejsce postanowiono uatrakcyjnić dla turystów. W 2012 roku podpisano umowę między Gminą Stare Babice i KPN o zagospodarowaniu polany. Polana lipkowska ma służyć jako miejsce rekreacji i edukacji mieszkańcom i turystom, jednocześnie odciąża okoliczne, cenne przyrodniczo uroczyska, przez ukierunkowanie ruchu turystycznego.

Zabytki:

- barokowo-klasycystyczny dwór z 1792 roku, obecnie plebania,
- klasycystyczny kościół parafialny św. Rocha z 1792 roku projektu Hilarego Szpilowskiego,
- park krajobrazowy z aleją starych drzew,
- Nagrobek Paschalisów, 1845 rok,
- Figura Matki Bożej, piaskowiec, 1902 rok,
- Figura św. Józefa z Dzieciątkiem Jezus, 1901 rok.

Na rowerze – dookoła gminy

Trasa rowerowa dookoła gminy: Koczargi Stare – Zielonki – Stare Babice – Klaudyn – Izabelin – Borzęcin Duży – Lipków

Szlak został wyznaczony przez prężnie działające Stowarzyszenie Odkrywamy Świat z Koczarg Starych, w ramach projektu „Razem: szybciej, bezpieczniej, wygodniej” z programu „Równać Szanse”.

Wyznaczony szlak tworzy pętlę wokół gminy. Do trasy można dołączyć w dowolnym miejscu. Początek został wyznaczony na rynku w Babicach. Cały szlak liczy 30,5 km i w dużej części przebiega po terenie leśnym. Oznakowany jest standardowymi znakami. Wykonano też tablice informacyjne w Starych Babicach, Lipkowie i Borzęcinie Dużym.

Pierwszy rajd dookoła gminy Stare Babice i otwarcie szlaku odbył się w czerwcu 2013 roku.

Trasę rowerową można podzielić na odcinki. Ułatwia to zapoznanie się z ciekawymi miejscami przez które przebiega.

Wycieczka do KPN

Najmniejszą miejscowością w Gminie Stare Babice jest wieś Buda, w której mieszka 27 osób. Miejscowość w całości leży na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego.

Proponujemy wycieczkę pieszą, z kijkami nordic walking lub rowerową przez Budę do mogiły powstańców 1863 roku, dłuższą trasą z Lipkowa przez Stanisławów do miejscowości Buda (10 km) lub krótszą, z przystanku autobusowego w Mariewie (przy kapliczce modlitewnej z roku 1953) (4,5 km). Po drodze mijamy: krzyż na rozstajach dróg w Budzie, dalej ul. Zaborowską kierujemy się na zachód, po prawej stronie mijamy kapliczkę z przełomu wieków, dalej oglądamy typowy krajobraz łąk kampinoskich z charakterystycznymi kopkami siana, zabudowania leśniczówki i gospodarstwo.

Wzdłuż drogi zabytkowe drzewa: dąb szypułkowany o pierśnicy 4,2 m, lipy drobnolistne, jesion wyniosły i 3 dęby w okolicy drogi w Zaborowie Leśnym. Drzewa oznakowane są znakiem: Pomnik Przyrody. Są pamiątką po istniejącym kiedyś folwarku ziemskim Gać Zaborowska.

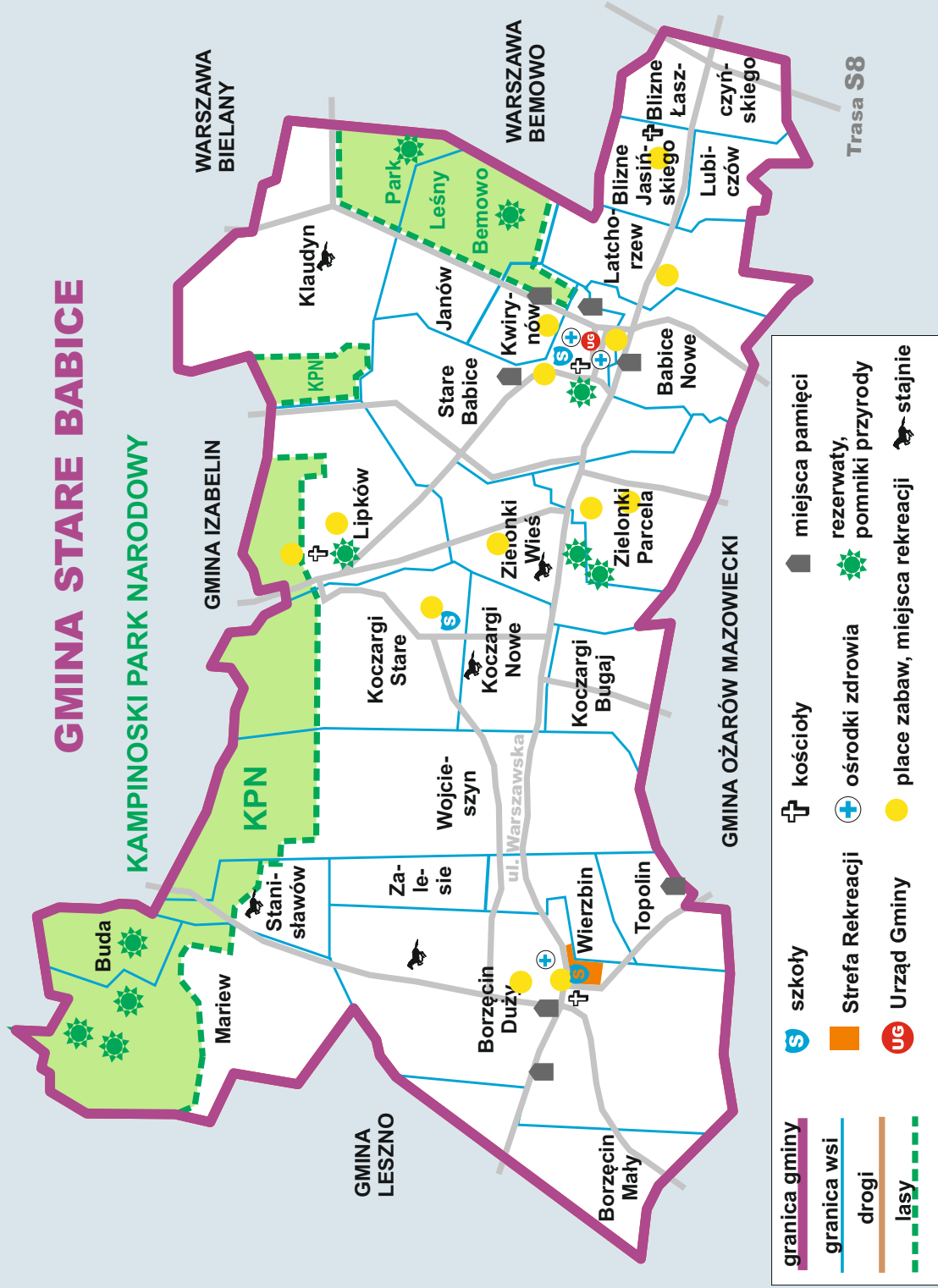
Podążając dalej dochodzimy do szlaku niebieskiego, następnie prosto niebieskim szlakiem idziemy do Zaborowa Leśnego. Mijamy podmokłe łąki, strugę, leśniczówkę, po lewej stronie – miejsce kampingowe. Dalej, na rozstaju dróg przez rezerwat przyrody Zaborów Leśny, specjalnym trapez nad bagnami zielonym szlakiem do mogiły powstańców 1963 roku. Przy drodze mijamy dąb z kapliczką.

Miejsce pamięci narodowej – zlokalizowane jest na wysokiej wydmy. Docieramy do zbiorowej mogiły 76 młodych powstańców, poległych 14 kwietnia 1863 r. Ukrywający się w Puszczy Kampinoskiej słabo uzbrojony 250-osobowy oddział dowodzony przez Walerego Remiszewskiego stoczył walkę i został rozbity przez liczący 500 żołnierzy oddział carski. Na mogile metalowy krzyż z symboliczną liczbą 76 gwoździ, postawiony po odzyskaniu niepodległości, który wykonała młodzież pracująca w cukrowni „Michałów” oraz pamiątkowy kamień odsłonięty w 1964 roku. Obok kamienie rocznicowe z lat 1963 i 2013.

GMINA STARE BABICE

KAMPINOSKI PARK NARODOWY

STARE BABICE

Gmina nowoczesna, przyjazna mieszkańcom

Po więcej informacji zapraszamy na stronę:

www.stare-babice.pl

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej

w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Publikacja opracowana przez Gminę Stare Babice w ramach operacji pn. "Obchody 700-lecia Starych Babic"

Instytucja Zarządzająca PROW 2007-2013 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi